

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Пале

**ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА РАДА
У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ
2023/2024.**

ИСТРАЖИВАЊЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ 2023/2024.

За издавача:

ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске

Координатор истраживања:

Слободан Мачар

Руководилац одјељења за посредовање у запошљавању
и планирање каријере

Уредник:

Јована Јанковић

Виши стручни сарадник за истраживање тржишта рада, каријерно информисање и
планирање каријере

Лектор:

Јована Елек

САДРЖАЈ

УВОД	5
ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	8
Запосленост у Републици Српској	8
Незапосленост у Републици Српској	9
Стопа незапослености у Републици Српској	11
Запошљавање лица са евиденције	12
Преглед тражених занимања према евиденцији Завода	15
МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК	18
Циљ истраживања	18
Упитник	18
Метод узорковања	18
Поступак прикупљања података	19
Осигурање квалитета	19
Карактеристике узорка	20
ПОСЛОВАЊЕ У 2023. ГОДИНИ	26
Обим пословања и финансијски ефекти у 2023. години	27
ЗАПОШЉАВАЊЕ РАДНИКА	30
Задовољство компетенцијама радне снаге	30
Проблеми при запошљавању радника у 2023. години	31
Запошљавање лица која долазе директно из образовног система	37
Начини тражења радника	38
ОЧЕКИВАЊА У 2024. ГОДИНИ	41
Очекивани обим пословања у 2024. години	41
Планирана запошљавања у 2024. години	43
Увођење нових технологија у процес рада	51
Запошљавање радника са напредним информатичким знањима	52
Запошљавање посебних категорија радника	53
Практична настава за ученике и студенте	54
Организовање обуке, стручног оспособљавања и усавршавања за незапослене особе	58
Повећање плата радницима у 2024. години	62
Вишак запослених у 2024. години	64
САРАДЊА СА ЗАВОДОМ	67
ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ НАЛАЗА И ПРЕПОРУКЕ	70

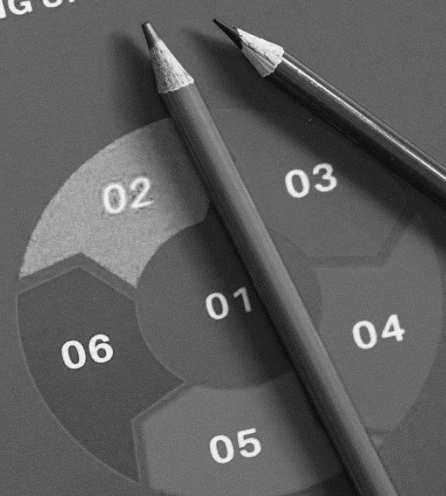
УВОД

SETTING UP BUSINESS STAGES

Stage 1
THE IDEA

Stage 2
FEASIBILITY

Stage 3
PLANNING

УВОД

ЗАКОНСКИ ОСНОВ ПРОВОЂЕЊА ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање тржишта рада проводи се у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености („Службени гласник Републике Српске”, бр. 30/10, 102/12 и 94/19) те годишњим Програмом рада ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске. У члану 25 Закона дефинисано је да „Завод самостално и у сарадњи са другим надлежним органима и организацијама, истражује тржиште рада и на основу тога усмјерава своје активности, публикује информације о стању и појавама од значаја за остваривање политике запошљавања и на друге начине обавјештава јавност о својим активностима. У остваривању својих задатака и обављању послова одређених овим законом, Завод остварује сарадњу и размјењује информације о стању и појавама на тржишту рада са одговарајућим службама за запошљавање у Федерацији Босне и Херцеговине и Дистрикту Брчко, као и са службама запошљавања заинтересованих сусједних и других земаља. Завод успоставља сарадњу са стручним и научним институцијама, и другим организацијама које се баве запошљавањем, у сусједним и другим земљама”.

У члану 26 Закона дефинисано је да „с циљем добијања одговарајућих статистичких података од интереса за Републику у области запошљавања, Завод може, на захтјев Министарства или по својој иницијативи, вршити периодична анкетања на тржишту рада и на тај начин сарађивати са заводима за статистику, синдикатима, удружењима послодаваца, удружењима грађана, фондовима и другим

органима и организацијама заинтересованим за послове запошљавања”.

ПЕРИОД ПРОВОЂЕЊА ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање тржишта рада које проводи Завод за запошљавање Републике Српске почело је у септембру 2023. године када се приступило узорковању послодаваца за анкету. Подаци су прикупљени од 28. 9. 2023. до 31. 10. 2023. године.

УПИТНИК

Методологија и упитник за послодавце у 2023. години настао је као резултат рада Завода за запошљавање Републике Српске у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање, Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ, уз техничку подршку пројекта Европске уније „Унапређење истраживања тржишта рада”. Од прошле године Завод за запошљавање Републике Српске проводи истраживање користећи властите ресурсе, знања и вјештине.

КОРИСНИЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ истраживања је прикупљање података од послодаваца о запошљавању у 2023. години и потребама запошљавања у 2024. години те кретањима на тржишту рада у Републици Српској. Упитником се испитују стварно стање, мишљења и перцепције у предузећима на подручју Републике Српске. Фокус оваквог упитника је на послодавцу (предузећу) с обзиром на то да послодавац има одговорност за одабир технологије и начина организације рада и производње, те је најдиректније укључен у тржиште рада. Руководство Завода захваљује свим послодавцима који су учествовали у анкети.

Оне који то нису учинили позивамо да се одазову у наредним анкетама када буду обухваћени узорком, чиме ће допринијети потпунијем сагледавању потреба и предвиђању кретања на тржишту рада, а тиме и адекватнијој подршци служби за запошљавање у превазилажењу уочених неусклађености.

Главни корисници овог истраживања су креатори политика, као и доносиоци одлука у подручјима запошљавања, образовања, економског развоја Републике Српске, послодавци који имају потребу за запошљавањем, обукама, подстицајима, али и шира јавност уопште.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

У овом дијелу приказани су основни показатељи тржишта рада са свим његовим промјенама и карактеристикама у Републици Српској.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ, ПРОМЈЕНЕ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ТРЖИШТА РАДА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

ЗАПОСЛЕНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Укупан број запослених на дан 30. 9. 2023. године износио је 290.745 лица, од чега је 247.367 лица запослено у пословним субјектима, а 43.378 запослених се односи на предузетнике и запослене код предузетника. У односу на септембар 2022. године укупан број запослених повећао се за 0,6% а у односу на март 2023. године за 0,2%.

Запослени су сва лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Подацима нису обухваћени запослени: у одбрани, на породичним пољопривредним газдинствима, код међународних организација, у пословним јединицама изван Републике Српске и у представништвима у иностранству. Дио података о укупном броју запослених особа у Републици Српској добијен је статистичком обрадом података који су преузети из административних извора Пореске управе Републике Српске.

Табела 1: Укупан број запослених у Републици Српској на дан 30. 9. 2023. године, по дјелатностима

ДЈЕЛАТНОСТ (КД БИХ 2010)	Број запослених			Индекси	
	IX 2023	III 2023	IX 2022	IX 2023	IX 2023
				III 2023	IX 2022
УКУПНО	290.745	290.237	289.098	100,2	100,6
A	8.168	8.968	9.253	91,1	88,3
B	4.824	4.698	4.674	102,7	103,2
C	59.402	59.762	60.310	99,4	98,5
D	8.616	8.543	8.496	100,9	101,4
E	5.115	5.140	5.229	99,5	97,8
F	14.442	14.038	14.316	102,9	100,9
G	51.416	50.915	5.1397	101,0	100,0
H	13.002	12.869	12.485	101,0	104,1
I	13.415	13.413	13.139	100,0	102,1
J	8.540	8.420	8.156	101,4	104,7
K	6.072	5.974	6.014	101,6	101,0
L	842	929	556	90,6	151,4
M	8.706	8.655	8.431	100,6	103,3
N	4.703	4.349	4.170	108,1	112,8
O	26.813	27.052	26.819	99,1	100,0
P	23.684	23.927	23.323	99,0	101,5
Q	21.753	21.564	21.279	100,9	102,2
R	5.244	5.101	5.210	102,8	100,7
S	5.988	5.920	5.841	101,1	102,5

Извор података: Републички завод за статистику РС

НЕЗАПОСЛЕНОСТ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

На евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске на дан 31. 10. 2023. године, евидентирано је 59.851 незапослено лице. У односу на исти период прошле године, када је било регистровано 66.259 незапослених лица, овај број је мањи за 6.408 лица.

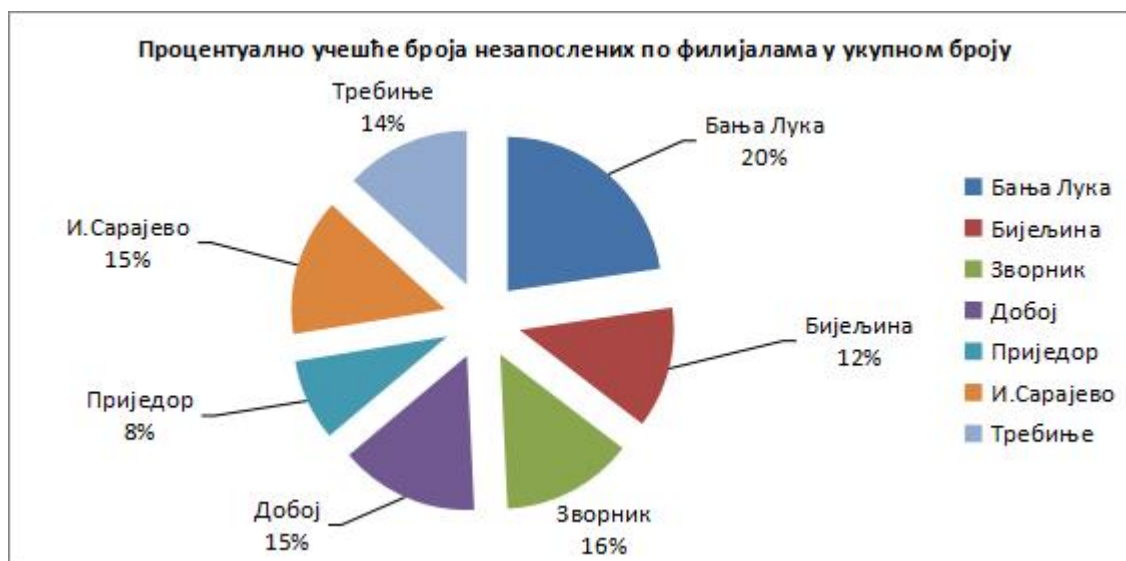
Од укупног броја незапослених, највећи број лица налази се у филијали Бања Лука, тачније 12.217 (20,4%), потом у филијали Зворник 9.402 регистрованих незапослених лица (15,7%), а слиједи филијала Источно Сарајево са 9.350 (15,6%), Добој са 8.775 (14,7%), Требиње са 8.442 (14,1%), Бијељина са 6.989 (11,7%) и Приједор са 4.676 (7,8%) регистрованих незапослених лица. Жене чине 52,8% од укупног броја евидентираних незапослених лица.

Табела 2: Стање на евиденцији незапослених, по квалификационој структури и филијалама

Опис	Филијале							Укупно	
	Бања Лука	Бијељина	Зворник	Добој	Приједор	Источно Сарајево	Требиње		
Стање на евиденцији незапослених	12.217	6.989	9.402	8.775	4.676	9.350	8.442	59.851	
Жене	6.317	4.101	4.940	4.590	2.134	4.944	4.577	31.603	
КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА	1 - НК	2.221	1.138	2.959	2.193	1.128	1.254	1.251	12.144
	жена	1.036	586	1.394	955	406	620	628	5.625
	2 - ПК - НСС	151	255	157	130	55	77	44	869
	жена	62	165	99	64	19	54	21	484
	3 - КВ	4.215	2.081	2.785	2.935	1.573	2.789	2.848	19.226
	жена	1.663	848	1.090	1.194	565	1.031	1.313	7.704
	4 - ССС	3.737	2.239	2.643	2.724	1.411	3.504	3.028	19.286
	жена	2.271	1.569	1.792	1.837	812	2.089	1.772	12.142
	5 - ВКВ	44	37	17	40	20	57	38	253
	жена	9	3	4	7	2	7	2	34
	6-1 ВШС	134	106	83	60	68	113	125	689
	жена	59	74	57	45	47	73	89	444
	6-2 ВШС сп	0	1	1	1	2	3	10	18
	жена	0	1	0	1	0	2	5	9
	7-1 ВСС	1.586	1.035	692	652	394	1.454	1.014	6.827
	жена	1.126	794	457	456	270	1.000	692	4.795
	7-3 мастери	86	87	59	34	23	84	73	446
	жена	61	56	43	30	13	59	47	309
	7-4 магистри	19	2	2	1	2	8	4	38
	жена	12	0	2	0	0	5	1	20
7-5 ВСС 360 ECTS	14	4	1	3	0	4	6	32	
жена	14	3	1	0	0	3	6	27	
8 - доктори наука	10	4	3	2	0	3	1	23	
жена	4	2	1	1	0	1	1	10	
УКУПНО:	12.217	6.989	9.402	8.775	4.676	9.350	8.442	59.851	

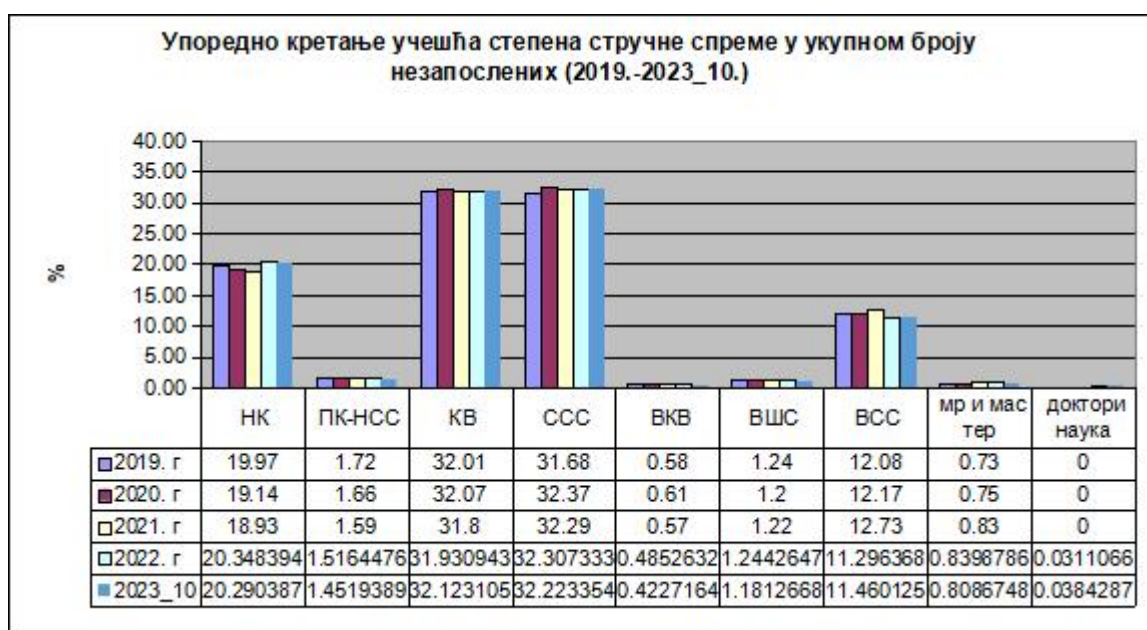
Извор података: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске (стање на дан 31. 10. 2023. године)

Графикон 1: Процент незапослених у Републици Српској у 2023. години, по филијалама

Пратећи тренд претходних година тако је и у 2023. години на евиденцији незапослених Завода најприсутнија средња стручна спрема — 32,2%, затим КВ — 32,1%, НК — 20,2% и ВСС — 11,4%. Као што је приказано на графикону бр. 2, учавамо да се током година није значајно мијењала квалификациона структура незапослених.

Графикон 2: Упоредно кретање учешћа степена стручне спреме

У сљедећој табели дат је преглед 20 најбројнијих занимања на евиденцији закључно са октобром 2023. године, по филијалама.

Табела 3: Преглед 20 најбројнијих занимања на евиденцији Завода за запошљавање са 31. 10. 2023. г.

Занимање	Укупно	Процент	Бања Лука	Бијељина	Зворник	Добој	Приједор	Сарајево	Требиње
Економски техничар	3.253	13,3%	578	330	508	552	138	615	532
Продавач	3.186	13%	535	407	508	591	190	362	593
Матурант гимназије	2.327	9,5%	412	152	298	181	85	632	567
Машински техничар	2.270	9,3%	352	230	237	159	108	520	664
Бравар	1.725	7%	332	220	189	269	98	313	304
Ауто-механичар	1.331	5,4%	229	151	238	247	127	193	146
Дипл. економиста	1.059	4,3%	259	143	106	66	47	304	134
Кувар КВ	1.049	4,3%	218	66	145	221	104	144	151
Конобар	998	4,1%	232	47	113	162	112	139	193
Металостругар	977	4%	229	88	85	76	50	214	235
Возачи теретних кола	971	4%	184	121	130	140	89	183	124
Дипломирани правник	825	3,4%	181	154	100	77	32	184	97
Медицинска сестра/техничар	702	2,9%	84	101	131	181	42	61	102
Пољопривредни техничар	690	2,8%	168	140	55	94	98	53	82
Техничар за друмски саобраћај	580	2,4%	105	73	90	71	66	103	72
Конфекционар	577	2,4%	227	23	95	27	35	24	146
Туристички техничар	554	2,3%	83	37	95	64	53	169	53
Столار	508	2,1%	166	33	54	68	27	141	19
Фризер за жене	497	2%	102	104	82	54	72	39	44
Конфекционар текстила	406	1,7%	86	8	42	59	21	34	156
<i>Укупно</i>	<i>24.485</i>	<i>100%</i>	<i>4.762</i>	<i>2.628</i>	<i>3.301</i>	<i>3.359</i>	<i>1.594</i>	<i>4.427</i>	<i>4.414</i>

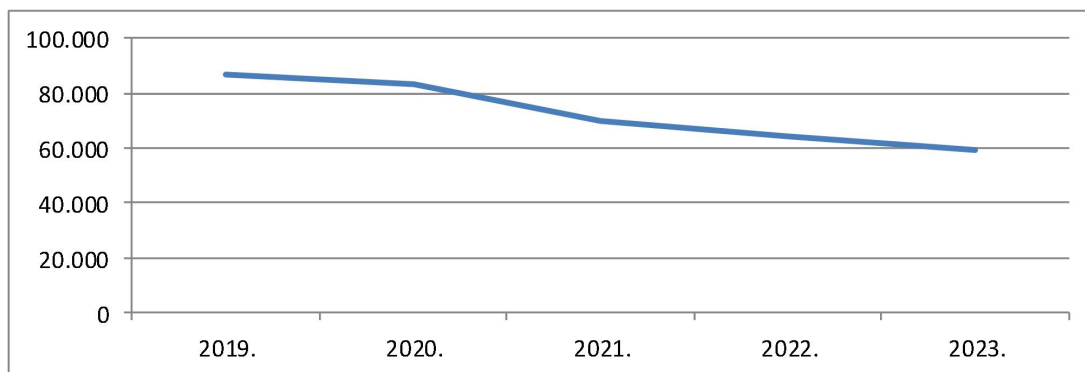
СТОПА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Анкетна стопа незапослености рачуна се као однос броја незапослених лица и активног становништва, при чему су број незапослених лица и активног становништва изведени из узорка анкетираних лица у Републици Српској. Она је заснована на анкети о радној снази коју је Завод за статистику Републике Српске од 2006. до 2019. године проводио једном годишње у прољеће. Од јануара 2020. године анкета се проводи квартално током цијеле године, а резултати се објављују тромјесечно у форми саопштења.

Према подацима анкете о радној снази за III квартал 2023. године у Републици Српској стопа незапослености је 9%.

У периоду од 2019. до 2023. забиљежен је пад анкетне стопе незапослености за 2,7 процентна поена. Значајан пад анкетне незапослености посебно је примјетан у односу 2018. на 2019, док су трендови били нешто блажи у наредне двије године, што је у највећој мјери узроковано пандемијом КОВИД-19.

Графикон 3: Анкетна стопа незапослености

На евиденцију Завода за запошљавање Републике Српске у периоду од 1. 1. 2023. до 31. 10. 2023. године пријављено је укупно 31.836 лица или у просјеку мјесечно 2.653 лица. У односу на исти период претходне године број пријављених лица на евиденцији повећао се за 320 лица или 0,9%.

Анализа пријављених на евиденцију према претходном радном искуству указује да је у 2023. години без радног искуства укупно пријављено 6.927 лица што је за 7,4% мање у односу на прошлу годину, када је на евиденцији било пријављено 9.281 лице без радног стажа. Такође, у 2023. години долази и до повећања броја пријављених лица која имају радно искуство за 6,9% у односу на претходну годину. У 2023. години укупно је пријављено 24.909 лица која имају радно искуство, а у 2022. години 17.331 лице такође са радним искуством.

ЗАПОШЉАВАЊЕ ЛИЦА СА ЕВИДЕНЦИЈЕ

Посматрано укупно са 31. 10. 2023. године са евиденције незапослених због запослења брисано је 19.181 лице, односно 4.462 или 8,1% мање у односу на 2022. годину. Посматрано по мјесецима због запослења је у 2023. години просјечно у мјесецу брисано 1.598 лица са евиденције незапослених.

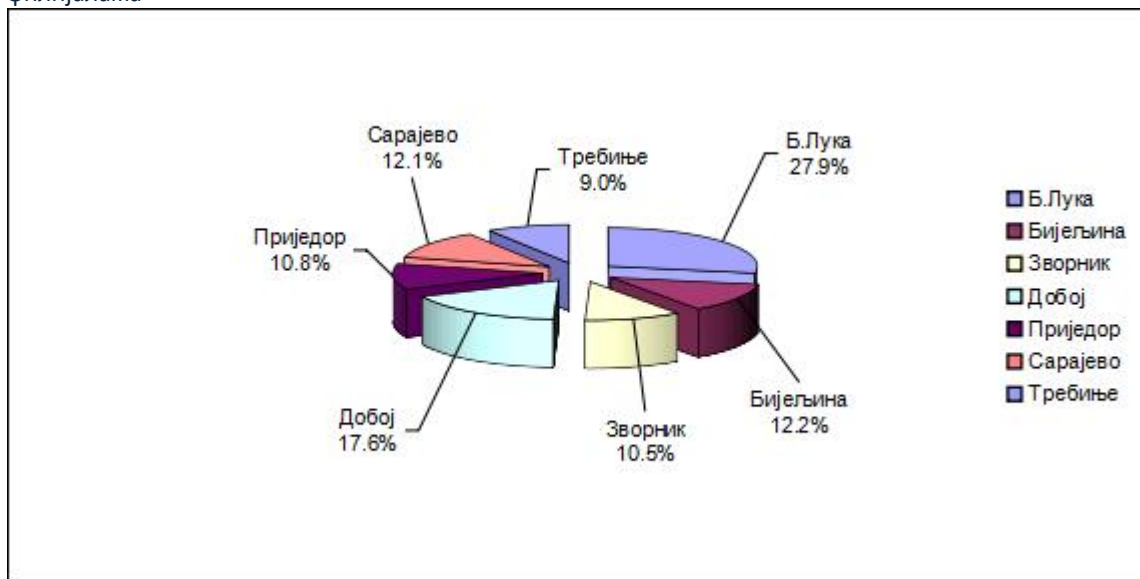
Табела 4: Преглед запошљавања у 2023. години по филијалама

	Филијале							Завод
	Бања Лука	Бијељина	Зворник	Добој	Приједор	Сарајево	Требиње	
Запослење	5.167	2.270	1.939	3.258	2.005	2.238	1.665	18.542
Запослење због обав. приватне дјелатности	229	91	37	107	72	65	38	639
Укупно	5.396	2.361	1.976	3.365	2.077	2.303	1.703	19.181
Од тога жена	2.896	1.369	1.079	1.757	1.164	1.309	944	10.518
% жена	53,7%	58%	54,6%	52,2%	56%	56,8%	55,4%	54,8%

У табели бр. 4 дат је преглед брисаних лица са евиденције Завода по основу запослења код послодавца или обављања приватне дјелатности у 2023. години, тачније до 31. 10. 2023. године, по филијалама.

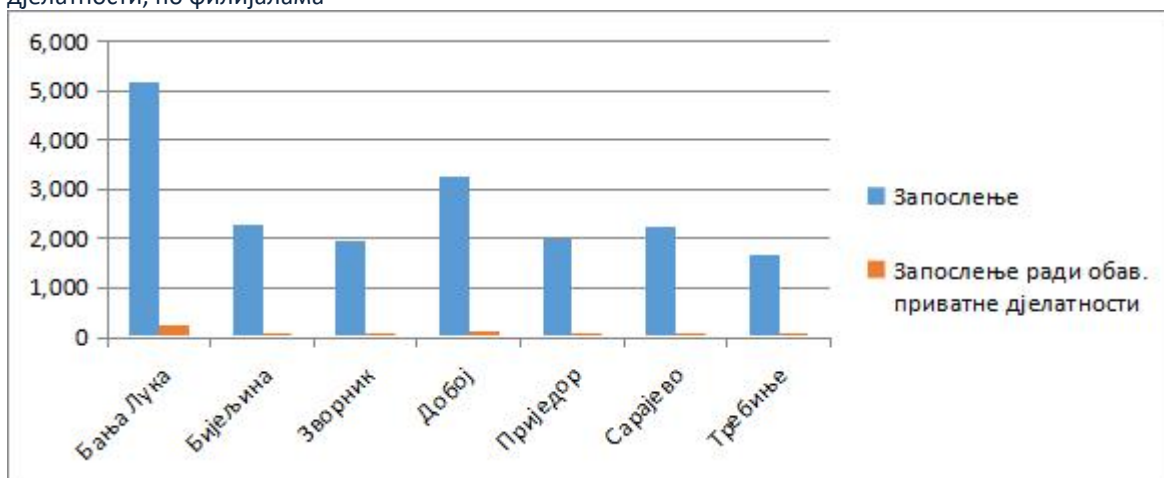
Од укупног броја запослених са евиденције Завода највећи број лица запослен је код послодавца у филијали Бања Лука — 5.167 или 27,9%, затим у филијали Добој — 3.258 или 17,6%. У филијали Бијељина са евиденције је запослено 2.270 или 12,2% лица, у филијали И. Сарајево 2.238 или 12,1%, а у филијали Приједор 2.005 или 10,8% од укупног броја запослених лица. Најмањи број запослених је у филијалама Зворник (10,5%) и Требиње (9%). Од укупног броја запослених 53,7% су жене.

Графикон 4: Преглед брисаних са евиденције због запослења код послодавца у 2023. години по филијалама

На сљедећем графикону приказан је број брисаних са евиденције незапослених због запослења код послодавца или због обављања приватне дјелатности, по филијалама.

Графикон 5: Преглед запошљавања у 2023. години код послодавца или ради обављања приватне дјелатности, по филијалама

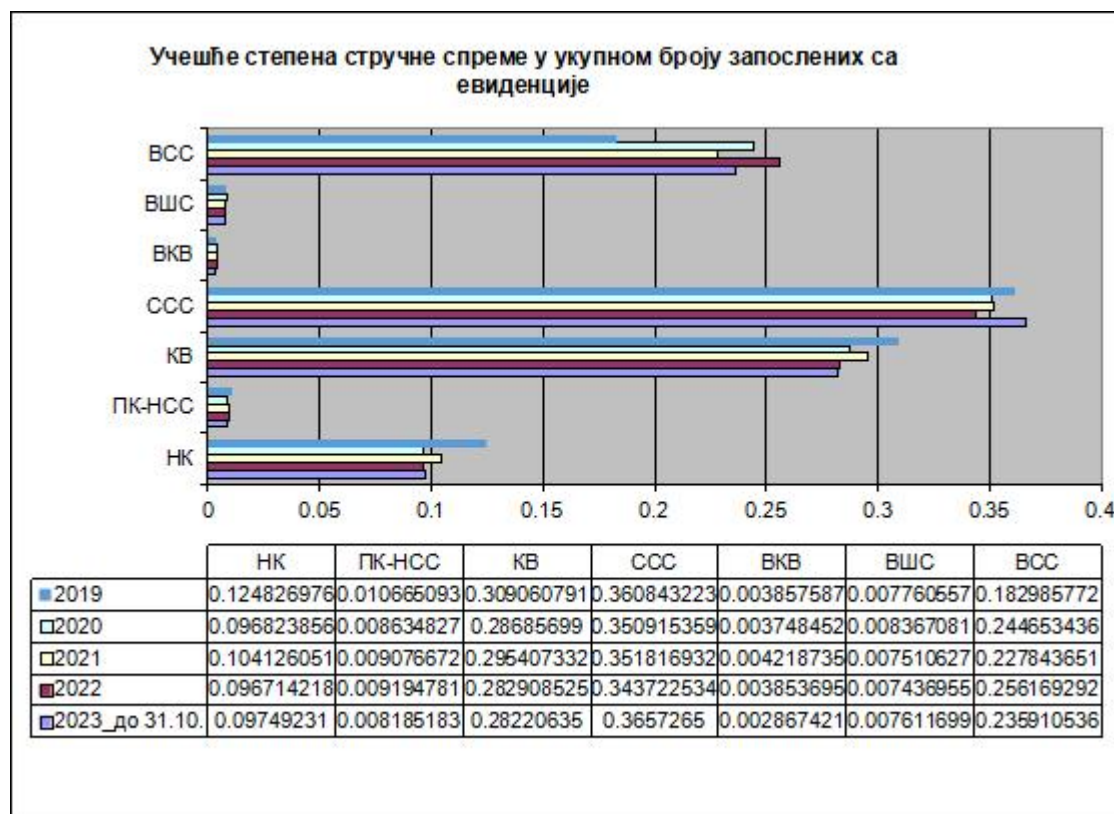
Упоредни преглед броја запослених лица са евиденције по мјесецима у 2022. и 2023. години дат је у табели број 5. Узимајући у обзир да је стање на евиденцији промијењено у односу на исти период 2022. године, односно да биљежимо константно смањење броја лица на евиденцији, очекивано је да је то случај и са бројем запослених са евиденције, па је тако закључно са 31. 10. 2023. године са евиденције због запослења брисано 18.542 лица, док је у истом периоду прошле године по истом основу брисано 23.596 лица.

Табела 5: Упоредни преглед броја запослених лица са евиденције по мјесецима у 2022. и 2023. години

Мјесец	2022. година	2023. година	Индекс 2 : 1
	1	2	
Јануар	1.416	1.440	101,69
Фебруар	2.145	1.901	88,62
Март	2.415	2.058	85,22
Април	2.281	1.894	83,03
Мај	2.216	1.872	84,48
Јун	3.118	1.933	61,99
Јул	2.695	1.566	58,11
Август	2.115	1.423	67,28
Септембар	3.225	2.529	78,42
Октобар	1.970	1.926	97,77
Укупно запослених са 31. 10. 2023. г.	23.596	18.542	78,58

На графикону бр. 6 приказани су учешће квалификационе структуре у укупном броју запослених са евиденције и упоредни показатељи за период од 2019. до 2023. године.

Графикон 6: Учешће степена стручне спреме у укупном броју запослених са евиденције

ПРЕГЛЕД ТРАЖЕНИХ ЗАНИМАЊА ПРЕМА ЕВИДЕНЦИЈИ ЗАВОДА

Закључно са 31. 10. 2023. године послодавци су изразили потребу за 11.814 радника. Тридесет занимања приказаних у табели број 6 представљају 62% укупно тражених радника према евиденцији Завода, а десет најтраженијих занимања су: професор разредне наставе, продавач, дипломирани економиста, обућар, васпитач у предшколској установи, дипломирани правник, помоћни радник, столар, професор математике и конобар.

Табела 6: Преглед занимања тражених радника према евиденцији Завода за 2023. годину

Редни број	Занимање	Број	Процент
1.	Радници без занимања	1.567	13,27%
2.	Професор разредне наставе	697	5,90%
3.	Продавач	446	3,78%
4.	Дипломирани економиста	383	3,24%
5.	Обућар	372	3,15%
6.	Васпитач у предшколској установи	269	2,28%
7.	Дипломирани правник	263	2,23%
8.	Помоћни радник	231	1,96%
9.	Столар	227	1,92%
10.	Професор математике	220	1,86%
11.	Конобар	178	1,51%
12.	Љекар	165	1,40%
13.	Професор физике	163	1,38%
14.	Медицинска сестра/техничар	162	1,37%
15.	Тесар	160	1,36%
16.	Арминач	157	1,33%
17.	Економски техничар	155	1,31%
18.	Професор српског језика	136	1,15%
19.	Возачи теретних кола	135	1,14%
20.	Бравар	131	1,11%
21.	Професор информатике	126	1,07%
22.	Кувар КВ	126	1,07%
23.	Конфекционар	121	1,02%
24.	Зидар	117	0,99%
25.	Професор њемачког језика и сродни	108	0,91%
26.	Тапетар	105	0,89%
27.	Професор енглеског језика	97	0,82%
28.	Професор хемије	95	0,80%
29.	Заваривач	94	0,80%
30.	Дипломирани машински инжењер	93	0,79%

И даље су најтраженији радници без занимања, односно претпоставка је да послодавци не могу прецизирати за којим занимањима имају потребу, тј. формално занимање није кључно при обезбјеђивању радне снаге, већ знања и вјештине радника.

Професор разредне наставе је занимање које је било најтраженије када је ријеч о пријавама потребе за радницима, међутим, овај податак није релевантан узимајући у обзир конкурсне процедуре и уговоре о раду на одређено, као и чињеницу да школе поштују закон када је ријеч о пријави потребе за радницима за разлику од послодаваца који не пријављују редовно своје потребе.

У сљедећој табели приказан је преглед занимања по пријавама потреба за радницима, које су подносили послодавци, а које нису реализоване из сљедећих разлога: није било тражених радника на евиденцији, није било пријава на конкурс, кандидати не испуњавају услове задате у пријави, кандидати не посједују одговарајуће вјештине и друго.

Табела 7: Преглед занимања која нису реализована по пријавама потреба за радницима у периоду од 1. 1. 2023. до 31. 10. 2023. године

Занимања	Број тражених радника
Радници без занимања	1.000
Продавач	262
Тесар	173
Армирач	155
Зидар	129
Васпитач у предшколској установи	125
Обућар	108
Радник на жичари (жичар)	106
Професор разредне наставе	105
Бравар	99
Столار	80
Професор математике	80
Љекар	80
Дипломирани економиста	77
Заваривач	77
Професор физике	72
Дипломирани правник	71
Дипломирани машински инжењер	65
Кувар КВ	60
Дипломирани инжењер електротехнике	60
Помоћни радник	58
Конобар	56

МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК

У овом дијелу објашњена је коришћена методологија и начин дефинисања оквира за узорковање и карактеристике узорка.

МЕТОДОЛОГИЈА И УЗОРАК

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ овог истраживања је прикупљање података о запошљавању у 2023. години и потребама запошљавања у 2024. години, односно о кретањима на тржишту рада у Републици Српској. Анкетом се испитују стварно стање, мишљења и перцепције у предузећима на подручју Републике Српске, а подаци се прикупљају примарно од власника, менаџера и менаџера људских ресурса, који су упознати са радом предузећа у претходном периоду, односно плановима за 2024. годину. Методологија је усклађена са Федералним заводом за запошљавање и Заводом за запошљавање Брчко дистрикта БиХ.

УПИТНИК

Упитник се састоји из сљедећих дијелова:

- Карактеристике предузећа,
- Индикатори пословања,
- Запошљавање радника; задовољство компетенцијама,
- Услови рада,
- Праксе тражења радника,
- Очекивања у 2024. години (обим пословања, нова запошљавања, увођење нових технологија),
- Могућност запошљавања рањивих/тешко запошљивих категорија; питање о потребама запошљавања странаца и студената,
- Потребе за оспособљавањем радника,
- Могућност и услови пружања менторске подршке студентима/незапосленим лицима,
- Вишак радника,
- Сарадња са Заводом.

МЕТОД УЗОРКОВАЊА

Метод узорковања који је употријебљен у овом истраживању је стратификовани приступ узорковању, при чему су кључне варијабле стратификације сектор и величина компаније. Када су из добијене базе Пореске управе Републике Српске искључена предузећа која су припадала секторима који неће бити укључени у узорак (пољопривреда, шумарство и риболов, јавна управа и одбрана, образовање, здравствена и социјална заштита), добијена је листа од 5.986 послодаваца која је коришћена као оквир за узорковање. Прихватајући граничну стопу грешке од 3% и ниво поузданости од 95%, дефинисана је потреба да величина узорка буде 1.119 предузећа. С обзиром на проценат послодаваца који неће приступити упитнику

(процијењено на 20%) овај узорак је увећан за 10%, те је коначан узорак чинио 1.238 послодаваца. Укупно је 90% послодаваца одговорило на сарадњу, тачније њих 1.114. Укупно 124 послодавца нису се одазвала позиву за учешће у анкетирању, евидентирани су разлози и биће узети у обзир при планирању сарадње са послодавцима. Најчешће су као разлог наводили недостатак времена.

ПОСТУПАК ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

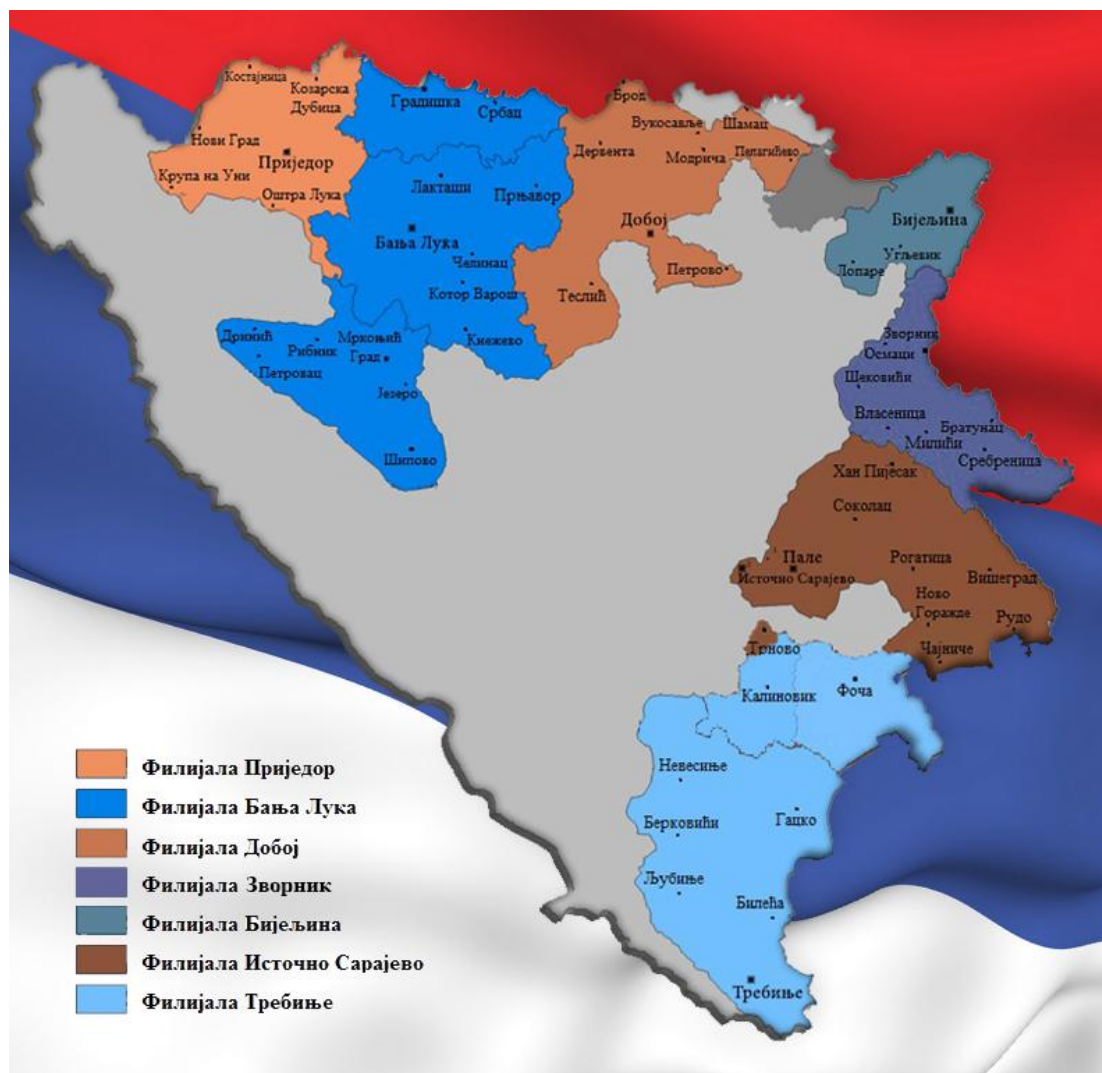
Успостављени систем за провођење истраживања тржишта рада подразумијевао је координатора истраживања, седам регионалних координатора на нивоу филијала те анкетара из свих бироа.

Поступак прикупљања података (анкетирања послодаваца) започео је 28. септембра 2023. године, а завршио 31. октобра 2023. године. У поступак анкетирања био је укључен 61 анкетар. Анкетирање се одвијало помоћу *CAPI* методе (енгл. *Computer Assisted Personal Interviewing*), гдје се питања испитаницима постављају усмено, након чега се одговори биљеже у софтверу за прикупљање података на таблету. Анкетирање се одвијало на начин да су анкетари од регионалних координатора добијали списак послодаваца које треба да анкетирају заједно са њиховим адресама и контакт подацима. Анкетари су контактирали са послодавцима, заказивали термине анкетирања, те обављали анкетирање. У случају када неко од предузећа из узорка није био у могућности да учествује у анкетирању (или је одбијао сарадњу), анкетари су водили евиденцију о томе и обавјештавали координаторе.

ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА

Током истраживања коришћени су сљедећи инструменти осигурања квалитета података у процесу прикупљања података:

- раније реализована обука координатора и анкетара,
- употреба приручника за координаторе, упуте анкетарима за рад на терену,
- континуирана контрола процеса током трајања истраживања.

Слика 1: Филијале Завода за запошљавање Републике Српске

КАРАКТЕРИСТИКЕ УЗОРКА

Табела 8: Број анкетираних послодаваца по филијалама

Филијала	Број анкетираних послодаваца	Процент
Бања Лука	473	42,5%
Бијељина	134	12,0%
Добој	150	13,5%
Зворник	66	5,9%
Источно Сарајево	101	9,1%
Приједор	110	9,9%
Требиње	80	7,2%
Укупно	1.114	100,0%

Графикон 7: Број анкетираних послодаваца по филијалама

Најзаступљенија предузећа у проведеном истраживању чине друштва са ограниченом одговорношћу (58,3%), слиједе самостални предузетници (23,6%), док на јавне установе иде 5,3% од укупног броја анкетираних послодаваца. Преостали број учесника истраживања највише се односи на акционарска друштва (4%).

Табела 9: Структура послодаваца према облику власништва

Облик власништва	Број послодаваца	Процент
Задружно	2	0,18%
Јавно	94	8,44%
Мјешовито	21	1,89%
НВО	7	0,63%
Приватно	990	88,87%
Укупно	1.114	100%

Код избора узорка највећи дио послодаваца припада привреди (88,87%), гдје доминира приватно власништво. Јавна предузећа, здравствени систем, систем образовања, пољопривредне дјелатности и шумарство изузети су из истраживања.

Табела 10: Структура послодаваца према врсти организације

Врста организације	Број послодаваца	Процент
Вјерска заједница	1	0,1%
Дионичко (д. д.)/акционарско друштво (а. д.)	45	4%
Друштво са неограниченом солидарном одговорношћу	10	0,9%
Друштво са ограниченом одговорношћу (д. о. о.)	649	58,3%
Задруга	3	0,3%

Јавна установа (ЈУ): заводи, школе, домови здравља, центри за социјални рад	59	5,3%
Јавно предузеће (ЈП): поште, електропривреде, комунална предузећа	25	2,2%
Командитно друштво	1	0,1%
Остало	11	1,0%
Приватна здравствена установа	41	3,7%
Самостални предузетник	263	23,6%
Удружење грађана (НВО), фондација	6	0,5%
Укупно	1.114	100,0%

Према години оснивања анкетирано је највише предузећа која послују преко три године, односно њих 94%, док преосталих 6% од укупног броја анкетираних послује краће од три године.

Табела 11: Број и проценат анкетираних предузећа по облику власништва

Дужина пословања	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
До три године	5,7%	6,7%	8%	4,5%	5,9%	4,5%	6,3%	6%
Преко три године	94,3%	93,3%	92%	95,5%	94,1%	95,5%	93,8%	94%
Процент	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

У истраживањима овог типа уобичајено се искључују предузећа са мање од пет запослених из узорка пошто је њихов значај за предвиђање вјештина и других параметара тржишта рада низак. Такође, ова предузећа често немају планове раста и развоја.

Посматрано према величини, од 1.114 послодаваца обухваћених анкетањем, највише је малих предузећа (81,2%) која запошљавају до 50 радника, затим средњих (14,9%) која запошљавају од 50 до 250 радника и великих послодаваца (3,9%) који запошљавају преко 250 радника.

Табела 12: Структура послодаваца према величини

Величина	Број послодаваца	Процент
Велико	43	3,9%
Средње	166	14,9%
Мало	905	81,2%
Укупно	1.114	100,0%

У наредној табели је дат преглед анкетираних послодаваца према величини и филијалама, гдје такође унутар сваке филијале највише анкетираних чине мала предузећа.

Табела 13: Структура послодаваца према величини по филијалама

Величина	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
Велико	2,5%	3%	5,3%	6,1%	3%	5,5%	7,5%	3,9%
Средње	13,1%	14,9%	13,3%	28,8%	7,9%	20,9%	17,5%	14,9%
Мало	84,4%	82,1%	81,3%	65,2%	89,1%	73,6%	75%	81,2%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Највише предузећа се налази у прерађивачкој дјелатности (C) — 27,1%, затим дјелатности трговине (G) — 24,4%, а на трећем мјесту по бројности су анкетирана предузећа из области хотелијерства и угоститељства (I) са 9,4%. Видимо да оваквим обухватом узорка већу заступљеност имају предузећа из прерађивачке дјелатности, која чешће имају пет и више запослених.

Табела 14: Структура послодаваца према дјелатности

Дјелатност	Број послодаваца	Процент
B	7	0,6%
C	302	27,1%
D	12	1,1%
E	21	1,9%
F	82	7,4%
G	272	24,4%
H	65	5,8%
I	105	9,4%
J	27	2,4%
K	15	1,3%
L	4	0,4%
M	62	5,6%
N	18	1,6%
Q	79	7,1%
R	22	2,0%
S	21	1,9%
Укупно	1.114	100%

Посматрано по филијалама најзаступљенија дјелатност анкетираних послодаваца у Добоју, Зворнику, Источном Сарајеву, Приједору и Требињу јесте прерађивачка дјелатност, док су у филијалама Бања Лука и Бијељина најзаступљенији послодавци у оквиру дјелатности трговина на велико и мало.

Табела 15: Структура послодаваца према дјелатностима по филијалама

Дјелатност	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
В	0,2%	0,7%	1,3%	0%	0%	1,8%	1,3%	0,6%
С	25,2%	19,4%	32,7%	39,4%	27,7%	34,5%	20%	27,1%
Д	0,4%	1,5%	1,3%	0%	2%	0%	5%	1,1%
Е	1,1%	1,5%	2%	4,5%	3%	1,8%	3,8%	1,9%
Ф	6,1%	6,7%	6,7%	9,1%	9,9%	6,4%	13,8%	7,4%
Г	25,6%	26,1%	23,3%	18,2%	23,8%	28,2%	17,5%	24,4%
Н	5,5%	6%	8%	9,1%	3%	6,4%	3,8%	5,8%
И	9,1%	13,4%	7,3%	6,1%	9,9%	9,1%	11,3%	9,4%
Ј	3,2%	3,7%	2%	1,5%	1%	0,9%	1,3%	2,4%
К	2,1%	0,7%	0%	3%	2%	0%	0%	1,3%
Л	0,2%	1,5%	0%	0%	1%	0%	0%	0,4%
М	7,8%	7,5%	4%	1,5%	4%	1,8%	2,5%	5,6%
Н	2,3%	3%	0%	0%	0%	0,9%	2,5%	1,6%
Q	5,9%	3,7%	10%	4,5%	10,9%	7,3%	11,3%	7,1%
Р	1,9%	3%	0,7%	1,5%	2%	0,9%	5%	2%
С	3,4%	1,5%	0,7%	1,5%	0%	0%	1,3%	1,9%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- В) Вађење руда и камена
- С) Прерађивачка индустрија
- Д) Производња и снабдијевање електричном енергијом, плином, паром и климатизација
- Е) Снабдијевање водом, уклањање отпадних вода, складиштење отпада те дјелатности санације природне средине
- Ф) Грађевинарство
- Г) Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
- Н) Превоз и складиштење
- И) Дјелатности пружања смјештаја те припреме и услуживања хране (хотелијерство и угоститељство)
- Ј) Информације и комуникације
- К) Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
- Л) Пословање некретнинама
- М) Стручне, научне и техничке дјелатности
- Н) Административне и помоћне услужне дјелатности
- Q) Дјелатности здравствене и социјалне заштите
- Р) Умјетност, забава и рекреација
- С) Остале услужне дјелатности

Код 1.114 анкетираних послодаваца запослено је 52.837 радника, од чега жене чине 25.185 или 47,7%. Од поменутог броја запослених њих 10.731 је млађе од 30 година или 20,31%, од чега је 5.212 жена (48,6), док је 3.766 радника старије од 60 година или 7,1%, од чега је 1.660 жена (44,1%).

Табела 16: Број запослених радника у узорку

(1) Број запослених радника	52.837
(2) Број запослених жена	25.185
(3) Удио жена у укупном броју запослених (2)/(1)	47,7%
(4) Број запослених радника млађих од 30 година	10.731
(5) Број запослених радника млађих од 30 година (жене)	5.212
(6) Удио млађих од 30 година у укупном броју запослених (4)/(1)	20,31%
(7) Удио жена у укупном броју запослених млађих од 30 година (5)/(4)	48,57%
(8) Број радника старијих од 60 година	3.766
(9) Број запослених радника старијих од 60 година (жене)	1.660
(10) Удио старијих од 60 година у укупном броју запослених (8)/(1)	7,13%
(11) Удио жена у укупном броју запослених старијих од 60 година (9)/(8)	44,08%

Узимајући у обзир законска рјешења, ових 7,13% радне снаге у наредним годинама ће бити пензионисано, чиме ће се створити прилика за попуњавањем радних мјеста, тј. запошљавањем радника уколико послодавци искажу потребу за тим радним мјестима.

Када се посматра број запослених лица код анкетираних послодаваца према дјелатности, највећи број радника је запослен у индустријској дјелатности и то 24.630 или 46,62% од укупног броја запослених радника код анкетираних послодаваца, од чега 10.102 жене (40,11%). Слиједи услужна дјелатност са 16.801 или 31,80% од укупног броја запослених, од чега 10.062 жене или 39,95%, док је у области трговине запослено 8.659 лица или 16,39%, од чега 4.711 жена (18,71%). У области грађевинарства забиљежено је 2.747 запослених, тачније тек 5,20%, од чега 310 жена (1,23%).

Табела 17: Број запослених радника у узорку

	Грађевинарство	Индустријске дјелатности	Трговина	Услугне дјелатности	Укупно
Број запослених	2.747	24.630	8.659	16.801	52.837
Од тога жене (број запослених жена)	310	10.102	4.711	10.062	25.185
Број радника млађих од 30 година	387	4.437	2.476	3.431	10.731
Од тога жене (број запослених жена) ²	74	1.669	1.480	1.989	5.212
Број радника старијих од 60 година	278	1.653	339	1.496	3.766
Од тога жене (број запослених жена) ³	25	608	143	884	1.660

ПОСЛОВАЊЕ У 2023. ГОДИНИ, РАДНА СНАГА И ЗАПОШЉАВАЊЕ

У овом дијелу извјештаја презентовани су резултати о обиму пословања и финансијским ефектима, промјене у броју радника у 2023. години, задовољство компетенцијама радне снаге, начини тражења и запошљавања радника.

ПОСЛОВАЊЕ У 2023. ГОДИНИ

ОБИМ ПОСЛОВАЊА И ФИНАНСИЈСКИ ЕФЕКТИ У 2023. ГОДИНИ

Након приказаних карактеристика анкетираних предузећа фокус је стављен на обим пословања и финансијске ефекте у 2023. години, као и пројекције пословања за 2024. годину (приказане у поглављу *Очекивања у 2024. години*).

Табела 18: Процјена обима пословања (производња, продаја, услуге) у 2023. години

Обим пословања у 2023. години	Број	%
Без одговора	12	1,1%
Опадање	128	11,5%
Раст	538	48,3%
Стагнација	436	39,1%
Укупно	1.114	100%

На питање о процјени обима пословања у 2023. години 12 послодаваца није дало одговор, тачније 1,1% од укупног броја анкетираних послодаваца из узорка. Већина послодаваца (48,3%) забиљежила је раст у пословању, док се 39,1% послодаваца изјаснило да је имало стагнацију а њих 11,5% опадање у пословању. Поређења ради, у истраживању за 2022. годину већина послодаваца (52,6%) такође је забиљежила раст у пословању, док се 34,4% послодаваца изјаснило да је имало стагнацију а њих 12,3% опадање у пословању. Примјећујемо да је прошле године нешто већи број послодаваца биљежио раст, а мањи број стагнацију и опадање.

Посматрано по филијалама раст пословања се креће од 34,8% (Зворник) до 56,4% (Бања Лука). Стагнација, када је ријеч о обиму пословања, у највећем проценту је евидентирана у Зворнику (53%), Бијељини (46,3%) и Приједору (44,5%). Опадање је евидентирано код мањег броја анкетираних послодаваца.

Табела 19: Процјена обима пословања (производња, продаја, услуге) у 2023. години, по филијалама

Процјена обима пословања	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
Без одговора	1,1%	0%	2%	1,5%	1%	0,9%	1,3%	1,1%
Опадање	8,2%	9,7%	18,7%	10,6%	18,8%	17,3%	3,8%	11,5%
Раст	56,4%	44%	38%	34,8%	46,5%	37,3%	55%	48,3%
Стагнација	34,2%	46,3%	41,3%	53%	33,7%	44,5%	40%	39,1%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Посматрано по дјелатностима највећи раст пословања биљежили су послодавци из дјелатности грађевинарства (50%), док су највеће опадање пријавили послодавци из индустријске дјелатности (16,7%).

Табела 20: Процјена обима пословања по групама дјелатности у 2023. години

Група дјелатности	Без одговора		Опадање		Раст		Стагнација		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство		0%	8	9,8%	41	50%	33	40,2%	82	100%
Индустријске дјелатности	1	0,3%	57	16,7%	163	47,7%	121	35,4%	342	100%
Трговина	2	0,7%	30	11%	127	46,7%	113	41,5%	272	100%
Услугне дјелатности	9	2,2%	33	7,9%	207	49,5%	169	40,4%	418	100%
Укупно	12	1,1%	128	11,5%	538	48,3%	436	39,1%	1.114	100%

Када је ријеч о процјени финансијских ефеката пословања у 2023. години на нивоу Републике Српске, већина послодаваца је биљежила раст (47%), затим стагнацију (40,8%), док је опадање у финансијским ефектима имало 11% послодаваца.

Табела 21: Процјена финансијских ефеката пословања у 2023. години

Финансијски резултат у 2023. години	Број	%
Без одговора	12	1,1%
Опадање	123	11%
Раст	524	47%
Стагнација	455	40,8%
Укупно	1.114	100%

Поређења ради, и у 2022. години већина послодаваца је биљежила финансијски раст (51,2%), затим стагнацију (35,2%), док је опадање у пословању имало 12,7% послодаваца. Узимајући у обзир и ове податке, закључујемо да су претходне године послодавци били нешто задовољнији пословањем и када је ријеч о финансијским параметрима.

Када је ријеч о финансијским ефектима у 2023. години, највећи раст се десио код послодаваца из регије Бања Лука, што је и очекивано ако се узме у обзир да је удио послодаваца из ове регије 42,5% у укупном узорку.

Табела 22: Процјена финансијских ефеката пословања у 2023. години по филијалама

Дужина пословања	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
Без одговора	1,1%	0%	2%	1,5%	1%	0,9%	1,3%	1,1%
Опадање	8,5%	10,4%	16,7%	9,1%	16,8%	16,4%	3,8%	11%
Раст	54,8%	40,3%	38%	33,3%	48,5%	36,4%	53,8%	47%
Стагнација	35,7%	49,3%	43,3%	56,1%	33,7%	46,4%	41,3%	40,8%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Посматрано по дјелатности приближно једнак раст у погледу финансијске ефикасности у 2023. години биљеже послодавци из грађевинарства, индустријске дјелатности, трговине и услужних дјелатности.

Табела 23: Процјена финансијских ефеката пословања у 2023. години по групи дјелатности

Група дјелатности	Без одговора		Опадање		Раст		Стагнација		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство		0%	9	11%	39	47,6%	34	41,5%	82	100%
Индустријске дјелатности	1	0,3%	55	16,1%	162	47,4%	124	36,3%	342	100%
Трговина	2	0,7%	29	10,7%	124	45,6%	117	43,0%	272	100%
Услужне дјелатности	9	2,2%	30	7,2%	199	47,6%	180	43,1%	418	100%
Укупно	12	1,1%	123	11%	524	47%	455	40,8%	1.114	100%

ЗАПОШЉАВАЊЕ РАДНИКА

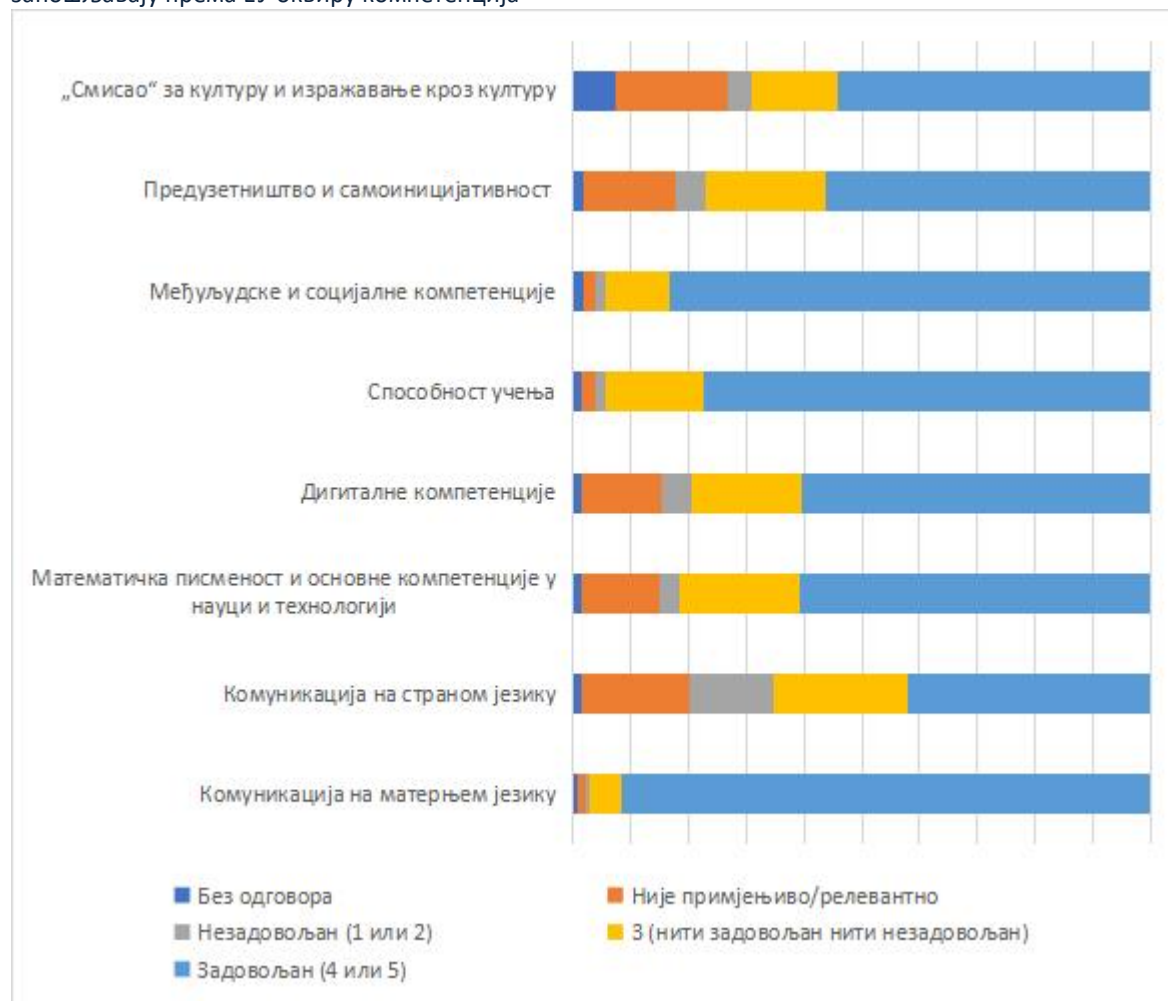
ЗАДОВОЉСТВО КОМПЕТЕНЦИЈАМА РАДНЕ СНАГЕ

С циљем анализе могућности обука запослених за развој компетенција које недостају — интерно у предузећу или у сарадњи са јавно признатим организаторима образовања одраслих — послодавци су оцјењивали у којој мјери су задовољни компетенцијама радника које запошљавају, на скали од 1 (у потпуности незадовољан) до 5 (у потпуности задовољан). Значајан проценат послодаваца је задовољан компетенцијама које посједују њихови радници (ЕУ оквир компетенција). Врло је тешко издвојити кључне компетенције које треба да посједује радна снага на тржишту рада јер свако радно мјесто захтијева одређен низ компетенција. Када је ријеч о комуникацији на матерњем језику, највећи број послодаваца је у потпуности задовољан том компетенцијом код радника, њих 60,1%. Међутим, овај податак није охрабрујући, ако се узме у обзир да је ријеч о матерњем језику као минимуму компетенција који се очекује од радника. Послодавци су високо оцијенили међуљудске и социјалне компетенције, што је одличан податак — 42,3% послодаваца је у потпуности задовољно нивоом ове компетенције код радника, а 41% је задовољно, што је укупно 83,3% задовољних послодаваца када је ова компетенција у питању.

Табела 24: Задовољство послодаваца способностима, знањима и вјештинама радника које тренутно запошљавају према ЕУ оквиру компетенција

ЕУ оквир компетенција	Без одговора	Није пријемљиво/ релевантно	1 (У потпуности незадовољан)	2 (Незадовољан)	3 (Нити задовољан нити незадовољан)	4 (Задовољан)	5 (У потпуности задовољан)
Комуникација на матерњем језику	0,8%	1,3%	0,3%	0,5%	5,5%	31,6%	60,1%
Комуникација на страном језику	1,5%	18,9%	3,2%	11%	23,2%	26,1%	16,1%
Математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији	1,4%	13,7%	0,5%	2,8%	20,6%	36,0%	24,9%
Дигиталне компетенције	1,7%	13,6%	0,9%	4,3%	19,1%	36,2%	24,2%
Способност учења	1,6%	2,4%	0,2%	1,6%	16,8%	45,7%	31,7%
Међуљудске и социјалне компетенције	1,9%	2,1%	0,1%	1,6%	11%	41%	42,3%
Предузетништво и самоиницијативност	2%	15,8%	1,2%	4,2%	20,7%	33,5%	22,6%
„Смисао” за културу и изражавање кроз културу	7,5%	19,3%	0,9%	3,3%	14,7%	30,8%	23,5%

Графикон 8: Задовољство послодаваца способностима, знањима и вјештинама радника које тренутно запошљавају према ЕУ оквиру компетенција

ПРОБЛЕМИ ПРИ ЗАПОШЉАВАЊУ РАДНИКА У 2023. ГОДИНИ

Од укупног броја послодаваца који су запошљавали нове раднике у 2023. години, 490 послодаваца (44%) навело је да је наишло на потешкоће приликом запошљавања, што је за 0,5% више у односу на претходно истраживање када је 43,5% послодаваца навело да је имало проблеме код запошљавања нових радника, а тај тренд се наставља и у овој години. Са друге стране, 620 послодаваца (55,7%) изјаснило се да нису имали потешкоће приликом запошљавања радника у 2023. години.

Одређен проценат послодаваца у свим филијалама имао је потешкоћа при проналаску радне снаге. Много више послодавци са подручја филијале Источно Сарајево наводе да су имали проблем са запошљавањем (62,4%) у односу на њих 36,6% који наводе да нису имали тај проблем. Више од половине анкетираних послодаваца са подручја филијала Зворник (74,2%), Бања Лука (61,1%), Требиње (56,3%) и Приједор (53,6%) наводе да нису имали проблем при запошљавању радне снаге.

Табела 25: Број и проценат послодаваца који су имали проблема са запошљавањем радне снаге

Група дјелатности	Да		Не		Без одговора		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Бања Лука	182	38,5%	289	61,1%	2	0,4%	473	100%
Бијељина	66	49,3%	67	50%	1	0,7%	134	100%
Добој	76	50,7%	74	49,3%	0	0%	150	100%
Зворник	17	25,8%	49	74,2%	0	0%	66	100%
Источно Сарајево	63	62,4%	37	36,6%	1	1%	101	100%
Приједор	51	46,4%	59	53,6%	0	0%	110	100%
Требиње	35	43,8%	45	56,3%	0	0%	80	100%
Укупно	490	44%	620	55,7%	4	0,4%	1.114	100%

Послодавци су најчешће пријављивали проблеме са запошљавањем у сљедећим занимањима: помоћни радник у производњи, конобар, обућар, трговац, радник за једноставне послове, шивач, заваривач, кувар, тесар, бравар, возач теретног возила, возач камиона, зидар, медицинска сестра, возач путничког аутомобила, обућар, пакирер, армирач, механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер, доктор медицине, складишни радник, инжењер електротехнике. Наведена занимања чине 73,9% занимања за које су послодавци имали потешкоће да их пронађу на тржишту рада, узимајући у обзир потребу за 2.500 радника гдје су имали потешкоће при запошљавању.

Табела 26: Занимања у којима су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања

Занимање	Број особа	%
Наведен број радника али не и занимање	508	20,3%
Помоћни радник у производњи	147	5,9%
Конобар	126	5%
Обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће	100	4%
Продавач/трговац	99	4%
Радник за једноставне послове	96	3,8%
Шивач	86	3,4%
Заваривач/варилац	85	3,4%
Кувар	79	3,2%
Тесар	75	3%
Бравар	65	2,6%
Возач теретног возила	46	1,8%
Возач камиона	46	1,8%

Зидар	41	1,6%
Медицинска сестра/техничар	35	1,4%
Возач путничког аутомобила	32	1,3%
Обућар	30	1,2%
Пакирер	28	1,1%
Армирач	27	1,1%
Механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер	26	1%
Доктор медицине	26	1%
Складишни радник	24	1%
Инжењер електротехнике	24	1%
ОСТАЛА ЗАНИМАЊА	649	26,1%
Укупно	2.500	100%

У наредној табели је дат преглед по десет занимања у којима су послодавци у оквиру свих осам филијала имали највише потешкоћа при запошљавању. Претежно су то занимања нижег степена стручне спреме, у свим филијалама. Помоћног радника у производњи било је тешко наћи у шест филијала, потребе за конобаром тешко је задовољити у четири од седам филијала, такође је тешко задовољити и потребе за возачима у већини филијала.

Табела 27: Занимања у којима су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања, по филијалама

Занимање	Број особа	%
Бања Лука	881	35,2%
Наведен број радника али не и занимање	184	20,9%
Обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће	100	11,4%
Помоћни радник у производњи	52	5,9%
Конобар	48	5,4%
Продавач/трговац	41	4,7%
Шивач	38	4,3%
Кувар	29	3,3%
Бравар	28	3,2%
Радник за једноставне послове	23	2,6%
Складишни радник	16	1,8%
Његоватељ старијих, болесних и немоћних лица	16	1,8%
Бијељина	356	14,2%
Наведен број радника али не и занимање	189	53,1%
Конобар	32	9%
Шивач	30	8,4%

Продавач/трговац	10	2,8%
Кувар	9	2,5%
Возач теретног возила	8	2,2%
Помоћни радник у производњи	8	2,2%
Друго (није прецизирано)	5	1,4%
Возач аутобуса	4	1,1%
Собарица	4	1,1%
Арминач	3	0,8%
Добој	310	12,4%
Помоћни радник у производњи	28	9%
Наведен број радника али не и занимање	22	7,1%
Конобар	20	6,5%
Продавач/трговац	19	6,1%
Механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер	17	5,5%
Возач камиона	15	4,8%
Тесар	14	4,5%
Електричар одржавања	14	4,5%
Кувар	13	4,2%
Обућар	10	3,2%
Доктор медицине	9	2,9%
Зворник	127	5,1%
Обућар	20	15,7%
Наведен број радника али не и занимање	20	15,7%
Помоћни радник у производњи	18	14,2%
Тесар	11	8,7%
Зидар	10	7,9%
Металоглодач	6	4,7%
Металобрусач	6	4,7%
Продавач/трговац	5	3,9%
Арминач	5	3,9%
Возач камиона	3	2,4%
Заваривач/варилац	3	2,4%
Источно Сарајево	216	8,6%
Наведен број радника али не и занимање	28	13%

Помоћни радник у производњи	25	11,6%
Радник за једноставне послове	17	7,9%
Тесар	16	7,4%
Зидар	11	5,1%
Доктор медицине	10	4,6%
Возач камиона	9	4,2%
Кувар	8	3,7%
Продавач/трговац	7	3,2%
Медицинска сестра/техничар	7	3,2%
Друго (није прецизирано)	7	3,2%
Приједор	320	12,8%
Наведен број радника али не и занимање	46	14,4%
Радник за једноставне послове	45	14,1%
Заштитар	15	4,7%
Заваривач /варилац	14	4,4%
Помоћни радник у производњи	14	4,4%
Руководилац грађевинским машинама	14	4,4%
Бравар	14	4,4%
Техничар за дрво	14	4,4%
Возач теретног возила	12	3,8%
Возач камиона	12	3,8%
Продавач/трговац	11	3,4%
Требиње	290	11,6%
Заваривач/варилац	50	17,2%
Пакирер	28	9,7%
Тесар	22	7,6%
Бравар	19	6,6%
Наведен број радника али не и занимање	19	6,6%
Кувар	13	4,5%
Возач путничког аутомобила	11	3,8%
Конобар	11	3,8%
Брусач метала	10	3,4%
Виноградар	10	3,4%
Пољопривредни радник	7	2,4%

Најчешћи разлози због којих су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања јесу: недостатак кадра са траженим занимањем (66,1% од укупног броја послодаваца који су пријавили да су имали проблеме приликом запошљавања), незаинтересованост појединаца за рад на конкретном радном мјесту (47,8%), недостатак кадра с одговарајућим радним искуством (39,2%), недостатак кадра са стручним знањем и вјештинама потребним за радно мјесто (38,6%), незадовољство кандидата понуђеном висином плате (14,3%). Ови подаци се нису значајно промијенили у односу на податке добијене у истраживању из 2022. године.

Табела 28: Разлози због којих су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања горе наведених занимања

Проблеми приликом запошљавања радника	Број послодаваца	Процент
Недостатак кадра са траженим занимањем	324	66,1%
Недостатак кадра са стручним знањем и вјештинама потребним за радно мјесто	189	38,6%
Недостатак кадра с одговарајућим радним искуством	192	39,2%
Незаинтересованост појединаца за рад на конкретном радном мјесту	234	47,8%
Незадовољство кандидата понуђеном висином плате	70	14,3%
Незадовољство кандидата радним временом и условима рада	49	10%
Удаљеност радног мјеста од мјеста боравишта/пребивалишта кандидата	24	4,9%
Недостатак подстицајних средстава за обуку и запошљавање	25	5,1%
Пореска политика (висока издвајања за порезе и доприносе)	33	6,7%
Општи економски и привредни услови	45	9,2%
Недовољно информација о радној снази	8	1,6%

Проценти представљају удио послодаваца који су одабрали одговор у односу на укупан број послодаваца који су имали потешкоће при запошљавању (490).

ЗАПОШЉАВАЊЕ ЛИЦА КОЈА ДОЛАЗЕ ДИРЕКТНО ИЗ ОБРАЗОВНОГ СИСТЕМА

Значајан број анкетираних послодаваца није уопште запошљавао лица која долазе директно из образовног система током 2023. године. Свега 6,4% послодаваца од оних који су запослили нове раднике запослило је тражиоце посла који долазе директно из опште средње школе, 17,1% запослило је тражиоце посла који долазе из техничке и стручне школе, а 8% тражиоце посла који долазе директно са универзитета.

Наведени одговори треба да се узму у обзир код креирања политика за наредни период, а то подразумева повезивање лица која долазе директно из образовног система са тржиштем рада.

Табела 29: Запошљавање лица која су дошла директно из образовног система у посљедњих 12 мјесеци

Запошљавање лица која су дошла директно из образовног система	Опште школе	%	Техничке и стручне школе	%	Универзитети	%
Да	71	6,4%	190	17,1%	89	8%
Не	925	83%	850	76,3%	923	82,9%
Без одговора	118	10,6%	74	6,6%	102	9,2%
Укупно	1.114	100%	1.114	100%	1.114	100%

Када је ријеч о недостацима код лица која долазе директно из образовног система и која траже први посао, послодавци су препознали сљедеће — 53,5% послодаваца, од укупног броја послодаваца који су запошљавали ову категорију радника, као највећи недостатак код лица која долазе директно из општих школа истакли су радно и животно искуство или зрелост, као и код лица која долазе из техничких и стручних школа (50,5%) и универзитета (48,3%).

Као сљедећи највећи недостатак код лица која запошљавају директно из образовног система, послодавци наводе недостатак техничких вјештина као и вјештина специфичних за дати посао.

Овакви налази су значајни за образовни систем и остављају велики простор за усклађивање образовног система са потребама тржишта рада.

Табела 30: Припрема новозапослених радника који су дошли из образовног система

У којем од следећих подручја је недостајала припрема горе поменутих новозапослених радника који су дошли из образовног система?	Опште школе		Техничке и стручне школе		Универзитети	
	Број	%	Број	%	Број	%
Тражиоци посла из образовног система били су адекватно припремљени за рад	8	11,3%	13	12,6%	13	14,6%
Недостају потребне техничке вјештине или вјештине специфичне за посао	25	35,2%	88	46,3%	40	44,9%
Недостају потребне вјештине које се односе на личност, став и понашање (комуникацијске, интерперсоналне, управљање стресом и временом...)	9	12,7%	32	16,8%	11	12,4%
Вјештине писмености/рачунања	2	2,8%	5	2,6%	2	2,2%
Неприлагођен систем образовања	11	15,5%	38	20%	8	9%
Лош став према раду или недостатак мотивације (нпр. лоша радна етика, тачност, манири)	24	33,8%	43	22,6%	7	7,9%
Недостатак радног искуства/животног искуства или зрелости (укључујући опште знање)	38	53,5%	96	50,5%	43	48,3%

НАЧИНИ ТРАЖЕЊА РАДНИКА

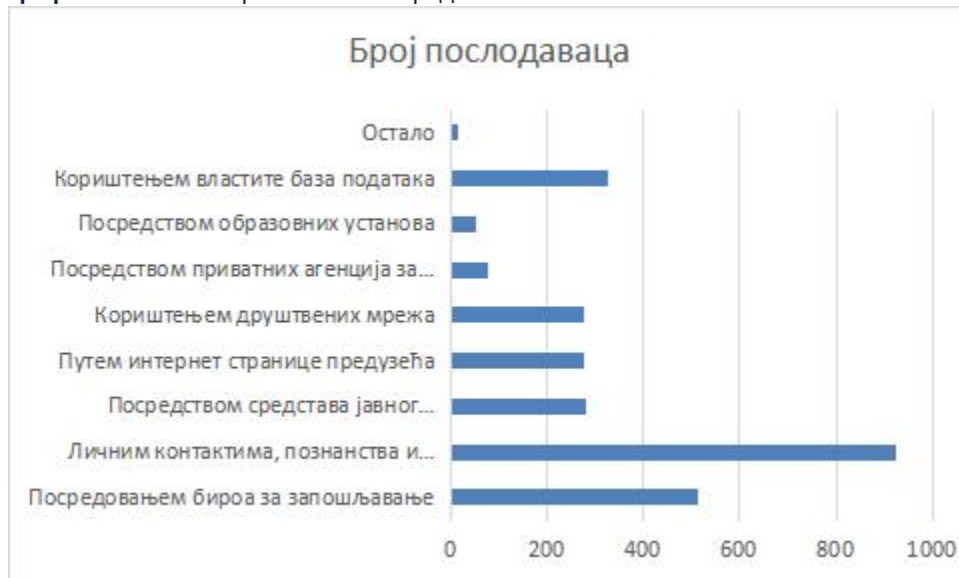
Приликом тражења нових радника послодавци користе више различитих приступа при чему се најчешће користе лични контакти и познанства (83,1% послодаваца користи овај приступ), затим 46,1% послодаваца раднике тражи посредством Завода за запошљавање. Увидом у властиту базу биографија кандидата 29,1% послодаваца обезбјеђује нове раднике.

Табела 31: Начин тражења радника

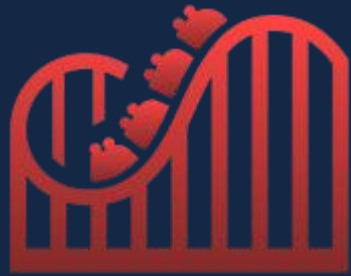
Могући начини	Број послодаваца	%
Посредовањем бироа за запошљавање	513	46,1%
Личним контактима; познанства и препоруке	926	83,1%
Посредством средстава јавног информисања	281	25,2%
Путем интернет странице предузећа	276	24,8%
Коришћењем друштвених мрежа	278	25%
Посредством приватних агенција за запошљавање	76	6,8%
Посредством образовних установа	53	4,8%
Коришћењем властите база података	324	29,1%
Остало	16	1,4%

Приближно једнак број послодаваца обезбјеђује нове раднике посредством средстава јавног информисања (25,2%), путем интернет странице предузећа (24,8%) или коришћењем друштвених мрежа (25%). На ово питање није одговорило 1,2% послодаваца од укупног броја анкетираних.

Графикон 9: Начин тражења нових радника

Компарацијом са резултатима претходног истраживања тржишта рада примјетно је да се повећава број послодаваца који користи личне контакте и познанства када су у потрази за новим радницима, а број послодаваца који користи услуге посредовања је мањи. Овај податак је значајан и указује на потребу успостављања услуге посредовања на већи ниво.

ОЧЕКИВАЊА У 2024. ГОДИНИ

У овом дијелу извјештаја презентовани су планови послодаваца за запошљавање нових радника у 2024. години, планови увођења нових технологија и очекивања када је ријеч о отпуштању радника у 2024. години.

ОЧЕКИВАЊА У 2024. ГОДИНИ

ОЧЕКИВАНИ ОБИМ ПОСЛОВАЊА У 2024. ГОДИНИ

На питање о очекивањима за 2024. годину, односно пројекцији обима пословања у 2024. години, шест послодаваца није дало одговор. Већина послодаваца (61,2%) оптимистична је када је ријеч о очекивањима за 2024. годину, док се 33,7% послодаваца изјаснило да предвиђа стагнацију а њих 4,6% опадање у пословању.

Табела 32: Очекивани обим пословања (производња, продаја, услуге) у 2024. години

Очекивани обим пословања у 2024.	Број	%
Без одговора	6	0,5%
Опадање	51	4,6%
Раст	682	61,2%
Стагнација	375	33,7%
Укупно	1.114	100%

Што се тиче очекиваног обима пословања за 2024. годину, раст предвиђа већина анкетираних послодаваца са подручја свих филијала. Значајан број анкетираних послодаваца са подручја филијале Требиње очекује раст у обиму пословања у наредној години, чак њих 56,2% више предвиђа раст у односу на стагнацију.

Табела 33: Процјена обима пословања у 2024. години, по филијалама

Обим	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
Без одговора	0,6%	0%	0,7%	0%	2%	0%	0%	0,5%
Опадање	5,3%	2,2%	4,7%	3%	2%	8,2%	1,3%	4,4%
Раст	64,5%	59,7%	50%	48,5%	72,3%	47,3%	77,5%	61%
Стагнација	29,6%	38,1%	44,7%	48,5%	23,8%	44,5%	21,3%	34,1%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Према групи дјелатности раст у обиму пословања очекује највише послодаваца из услужних дјелатности (63,4%). Охрабрујући су подаци и за остале групе дјелатности, па се тако очекује значајан раст у обиму пословања и у грађевинској и индустријској производњи али и трговини.

Табела 34: Процјена обима пословања у 2024. години по групи дјелатности

Група дјелатности	Без одговора		Опадање		Раст		Стагнација		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство	0	0%	3	3,7%	53	64,6%	26	31,7%	82	100%
Индустријске дјелатности	0	0%	21	6,1%	209	61,1%	112	32,7%	342	100%
Трговина	0	0%	10	3,7%	155	57%	107	39,3%	272	100%
Услугне дјелатности	6	1,4%	17	4,1%	265	63,4%	130	31,1%	418	100%
Укупно	6	0,5%	51	4,6%	682	61,2%	375	33,7%	1.114	100%

Посматрано по величини предузећа раст очекују у највећем броју велика предузећа и то њих 69,8%. Овај податак не можемо посматрати као релевантан узимајући у обзир да број предузећа према величини није пропорционалан у узорку у ком највећи удио чине мала предузећа, а такво је стање, наравно, и када је укупна популација предузећа у Републици Српској у питању. Свеједно, охрабрујуће је што највећи број послодаваца из свих категорија очекује раст у пословању у наредној години.

Табела 35: Процјена обима пословања у 2024. години по величини предузећа

Величина	Без одговора		Опадање		Раст		Стагнација		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Мала	5	0,6%	41	4,5%	540	59,7%	319	35,2%	905	100%
Средња	1	0,6%	9	5,4%	112	67,5%	44	26,5%	166	100%
Велика	0	0%	1	2,3%	30	69,8%	12	27,9%	43	100%
Укупно	6	0,5%	51	4,6%	682	61,2%	375	33,7%	1.114	100%

Очекивања која се тичу финансијских резултата у 2024. години прате очекивања обима пословања, те већина послодаваца очекује позитиван финансијски резултат у 2024. години (61%). Сличан омјер очекивања смо имали као резултат и у претходном истраживању тржишта рада.

Табела 36: Процјена финансијских ефеката пословања у 2024. години

Обим пословања	Број послодаваца	Процент
Без одговора	6	0,5%
Опадање	49	4,4%
Раст	679	61,0%
Стагнација	380	34,1%
Укупно	1.114	100%

Највећи раст финансијских ефеката очекују послодавци који припадају филијали Требиње (77,5%), као и када је ријеч о обиму пословања.

Табела 37: Процјена финансијских ефеката пословања у 2024. години, преглед по филијалама

Дужина пословања	Бања Лука	Бијељина	Добој	Зворник	Источно Сарајево	Приједор	Требиње	Укупно
Без одговора	0,6%	0%	0,7%	0%	2%	0%	0%	0,5%
Опадање	5,3%	2,2%	4,7%	3%	2%	8,2%	1,3%	4,4%
Раст	64,5%	59,7%	50%	48,5%	72,3%	47,3%	77,5%	61%
Стагнација	29,6%	38,1%	44,7%	48,5%	23,8%	44,5%	21,3%	34,1%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Према групи дјелатности највећи раст финансијских ефеката очекује 63,4% послодаваца из грађевинарства, а слично очекују и послодавци из области услужних дјелатности (63,2%).

Табела 38: Процјена финансијских ефеката пословања у 2024. години по групи дјелатности

Група дјелатности	Без одговора		Опадање		Раст		Стагнација		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство		0%	3	3,7%	52	63,4%	27	32,9%	82	100%
Индустријске дјелатности	1	0,3%	21	6,1%	210	61,4%	110	32,2%	342	100%
Трговина		0%	9	3,3%	153	56,3%	110	40,4%	272	100%
Услужне дјелатности	5	1,2%	16	3,8%	264	63,2%	133	31,8%	418	100%
Укупно	6	0,5%	49	4,4%	679	61%	380	34,1%	1.114	100%

ПЛАНИРАНА ЗАПОШЉАВАЊА У 2024. ГОДИНИ

Од укупног броја послодаваца који су учествовали у истраживању (1.114) 573 планира запошљавати нове раднике у 2024. години, односно 51%, док је прошле године тај проценат износио 49,9%.

Табела 39: Запошљавање нових радника у 2024. годину

Планирате ли запошљавања у 2023. години?	Број послодаваца	Процент
Не планирам запошљавати нове раднике	541	49%
Планирам нова запошљавања	573	51%
Укупно	1.114	100%

Посматрано по филијалама, највиши проценат послодаваца који планира нова запошљавања је у филијали Зворник (63,6%). Такође, изнад 50% послодаваца који планирају нова запошљавања су из филијала Бијељина (59,70%), Бања Лука (54,10%) и

Приједор (53,60), док више од 50% послодаваца из филијала Источно Сарајево, Требиње и Добој не планира нова запошљавања.

Табела 40: Прогноза запошљавања нових раднике, по филијалама

Филијала	Не планирам запошљавати нове раднике		Планирам нова запошљавања		Укупно	
	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%
Бања Лука	217	45,90%	256	54,10%	473	100%
Бијељина	54	40,30%	80	59,70%	134	100%
Добој	93	62%	57	38%	150	100%
Зворник	24	36,40%	42	63,60%	66	100%
Источно Сарајево	77	76,20%	24	23,80%	101	100%
Приједор	51	46,40%	59	53,60%	110	100%
Требиње	57	71,30%	23	28,80%	80	100%
Укупно	541	48,60%	573	51,40%	1.114	100%

Нова запошљавања планирају у највећој мјери послодавци из области индустријске дјелатности и грађевинарства, док је тај проценат најнижи у области трговине.

Табела 41: Број и проценат послодаваца који планира да запошљава раднике у 2024. години, по групи дјелатности

Филијала	Не планирам запошљавати нове раднике		Планирам нова запошљавања		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство	38	46,3%	44	53,7%	82	100%
Индустријске дјелатности	139	40,6%	203	59,4%	342	100%
Трговина	154	56,6%	118	43,4%	272	100%
Услугне дјелатности	210	50,2%	208	49,8%	418	100%
Укупно	541	48,6%	573	51,4%	1.114	100%

Број послодаваца у узорку који су исказали потребу за новим запошљавањима у 2024. години износи 573, при чему се број потребних радника процјењује на 2.987 (новозапослени и упражњена радна мјеста).

Табела 42: Прогноза запошљавања нових радника, према степену стручне спреме

Стручна спрема	Број особа
1. НК — без школе и незавршена основна школа	235
2. ПКВ, НСС — основна школа	111
3. КВ, ВКВ — средња школа до 3 године	1.719
4. ССС — средња школа од 4 и више година и гимназија	638

5. ВШС — 1. степен факултета, стручни студиј и виша школа	3
6. ВСС — факултет(дипломирани), академија	268
7. Магистериј	5
8. Докторат	8
Укупно	2.987

Посматрано према степену стручне спреме, у 2024. години анкетирани послодавци имају потребу највише за радницима са занимањима у оквиру трогодишње и четворогодишње средње стручне спреме.

Када је ријеч о високој стручној спреми и наредним вишим степенима, као најтраженије занимање за наредну годину наводи се занимање програмера и доктора медицине.

Сљедећих 22 занимања представљају скоро 55% укупних планова запошљавања радника у 2024. години: помоћни радник у производњи, продавач/трговац, обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће, шивач, заваривач, конобар, радник за једноставне послове, кувар, бравар, медицинска сестра/техничар, возач теретног возила, машински техничар, тесар, електротехничар, доктор медицине, возач камиона, зидар, столар, програмер, тапетар, обућар, возач путничког аутомобила.

Табела 43: Планови запошљавања у 2024. години по занимањима

Занимање	Број особа	%
Наведен број радника, али није прецизирано потребно занимање	575	19,25%
Помоћни радник у производњи	227	7,60%
Продавач/трговац	171	5,72%
Обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће	100	3,35%
Шивач	100	3,35%
Заваривач/варилац	98	3,28%
Конобар	94	3,15%
Радник за једноставне послове	91	3,05%
Кувар	76	2,54%
Бравар	69	2,31%
Медицинска сестра-техничар	63	2,11%
Возач теретног возила	60	2,01%
Машински техничар	58	1,94%
Тесар	57	1,91%
Електротехничар	51	1,71%

Доктор медицине	50	1,67%
Возач камиона	45	1,51%
Зидар	41	1,37%
Столар	38	1,27%
Програмер	36	1,21%
Тапетар	35	1,17%
Обућар	35	1,17%
Возач путничког аутомобила	34	1,14%
Остала занимања	783	26,21%
Укупно	2.987	100%

Анкетирани послодавци са регије Бања Лука планирају запослити 1.039 радника у 2024. години, а 10 најтраженијих занимања биће: обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће, продавач, помоћни радник у производњи, шивач, тапетар, програмер, радник за једноставне послове, конобар, кувар и складишни радник.

Послодавци са бијељинске регије планирају запослити 372 радника, а међу најтраженијим занимањима ће бити: помоћни радник у производњи, шивач, продавач, конобар, сервисер електричних апарата и опреме, кувар, возач аутобуса, возач камиона, радник за једноставне послове, собарица.

Послодавци из филијале Добој планирају запослити 346 радника у 2024. години и то: конобара, продавача, медицинских сестара/техничара, доктора медицине, бравара, обућара, куvara, помоћних радника у производњи, тесара, возача камиона.

Табела 44: Планови запошљавања по филијалама у 2024. години, по 10 најпотребнијих занимања

Занимање	Број особа	%
Бања Лука	1.039	34,78%
Обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће	100	9,62%
Продавач/трговац	78	7,51%
Помоћни радник у производњи	57	5,49%
Шивач	52	5%
Тапетар	35	3,37%
Програмер	34	3,27%
Радник за једноставне послове	26	2,50%
Конобар	25	2,41%
Кувар	24	2,31%
Складишни радник	20	1,92%

Бијељина	372	12,45%
Помоћни радник у производњи	108	29,03%
Шивач	30	8,06%
Продавач/трговац	17	4,57%
Конобар	15	4,03%
Сервисер електричних апарата и опреме	4	1,08%
Кувар	4	1,08%
Возач аутобуса	3	0,81%
Возач камиона	3	0,81%
Радник за једноставне послове	3	0,81%
Собарица	3	0,81%
Добој	346	11,58%
Конобар	23	6,65%
Продавач/трговац	23	6,65%
Медицинска сестра/техничар	23	6,65%
Доктор медицине	22	6,36%
Бравар	19	5,49%
Обућар	15	4,34%
Кувар	15	4,34%
Помоћни радник у производњи	14	4,05%
Тесар	14	4,05%
Возач камиона	13	3,76%
Зворник	159	5,32%
Продавач/трговац	26	16,35%
Обућар	20	12,58%
Помоћни радник у производњи	15	9,43%
Возач камиона	8	5,03%
Заваривач/варилац	6	3,77%
Тесар	6	3,77%
Возач теретног возила	5	3,14%
Конобар	5	3,14%
Бравар	5	3,14%
Зидар	5	3,14%
Источно Сарајево	354	11,85%

Машински техничар	45	12,71%
Електротехничар	40	11,30%
Возач путничког аутомобила	20	5,65%
Помоћни радник у производњи	19	5,37%
Зидар	18	5,08%
Радник за једноставне послове	16	4,52%
Продавач/трговац	14	3,95%
Тесар	11	3,11%
Возач теретног возила	9	2,54%
Кувар	9	2,54%
Приједор	340	11,38%
Радник за једноставне послове	37	10,88%
Заваривач/варилац	21	6,18%
Помоћни радник у производњи	14	4,12%
Руковалац грађевинским машинама	11	3,24%
Текстилни техничар	10	2,94%
Возач теретног возила	10	2,94%
Заштитар	10	2,94%
Шивач	10	2,94%
Бравар	9	2,65%
Механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер	6	1,76%
Требиње	377	12,62%
Заваривач/варилац	52	13,79%
Пакирер	28	7,43%
Тесар	24	6,37%
Конобар	18	4,77%
Кувар	18	4,77%
Бравар	15	3,98%
Доктор медицине	14	3,71%
Медицинска сестра/техничар	12	3,18%
Возач теретног возила	11	2,92%
Возач путничког аутомобила	10	2,65%

Када је ријеч о филијали Зворник, 10 најтраженијих занимања у 2024. години биће: продавач, обућар, помоћни радник у производњи, возач камиона, заваривач, тесар, возач теретног возила, конобар, бравар, зидар.

У филијали Источно Сарајево послодавци ће највећу потребу имати за наредних 10 занимања: машински техничар, електротехничар, возач путничког аутомобила, помоћни радник у производњи, зидар, радник за једноставне послове, продавач, тесар, возач теретног возила, кувар.

Анкетирани послодавци процјењују да ће у филијали Приједор највећу потребу имати за занимањима: радник за једноставне послове, заваривач, помоћни радник у производњи, руковалац грађевинским машинама, текстилни техничар, возач теретног возила, заштитар, шивач, бравар и механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер.

У филијали Требиње прогнозиране су највеће потребе у сљедећих 10 занимања: заваривач, пакирер, тесар, конобар, кувар, бравар, доктор медицине, медицинска сестра/техничар, возач теретног возила, возач путничког аутомобила.

Табела 45: Планови запошљавања по групама дјелатности у 2024. години, по 10 најпотребнијих занимања

Дјелатност	Број тражених особа	%
Грађевинарство	311	10,41%
Тесар	55	17,68%
Зидар	36	11,58%
Армирач	16	5,14%
Возач теретног возила	16	5,14%
Молер	14	4,50%
Руковалац грађевинским машинама	13	4,18%
Радник за једноставне послове	12	3,86%
Грађевински техничар	10	3,22%
Електроинсталатер	9	2,89%
Грађевински инжењер	8	2,57%
Индустријске дјелатности	1.420	47,54%
Помоћни радник у производњи	211	14,86%
Шивач	100	7,04%
Обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће	100	7,04%
Заваривач/варилац	97	6,83%
Радник за једноставне послове	78	5,49%

Бравар	62	4,37%
Столар	36	2,54%
Тапетар	35	2,46%
Обућар	35	2,46%
Програмер	30	2,11%
Трговина	422	14,13%
Продавач/трговац	142	33,65%
Возач теретног возила	27	6,40%
Складишни радник	26	6,16%
Помоћни радник у производњи	12	2,84%
Комерцијалиста	12	2,84%
Конобар	10	2,37%
Магистар фармације	9	2,13%
Достављач	9	2,13%
Кувар	8	1,90%
Месар	8	1,90%
Услугне дјелатности	834	27,92%
Конобар	81	9,71%
Кувар	63	7,55%
Медицинска сестра/техничар	61	7,31%
Доктор медицине	49	5,88%
Електротехничар	44	5,28%
Машински техничар	41	4,92%
Возач путничког аутомобила	34	4,08%
Возач камиона	26	3,12%
Заштитар	20	2,40%
Његовател старијих, болесних и немоћних лица	14	1,68%

У претходној табели дат је преглед потребних радника, по 10 најбројнијих занимања у оквиру четири групе дјелатности, а према потребама анкетираних послодаваца када је ријеч о планираним запошљавањима у 2024. години.

Основни разлог за запошљавање нових радника у 2024. години је планирање повећања обима пословања, према процјени 81,3% оних послодаваца који су рекли да планирају запослити нове раднике.

Табела 46: Разлози запошљавања нових радника у 2024. години

Ако планирате запошљавати нове раднике у 2024. години, наведите разлоге планираног новог запошљавања	Број послодаваца	Процент
Повећање обима пословања	466	81,3%
Промјене у систему пословања	60	11,1%
Остало (навести)	64	5,7%

УВОЂЕЊЕ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРОЦЕС РАДА

За наредну годину није планирано значајно унапређење технологија рада нити увођење нових технологија. Тек око 13,02% послодаваца планира увођење нових технологија или промјена у процес рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем запослених.

Табела 47: Планови увођења нових технологија или промјена у процес рада

Планирате ли у 2024. години да уведете нове технологије или промјене у процес рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем запослених?	Број послодаваца	Процент
Да	145	13,02%
Не	957	85,91%
Без одговора	12	1,08%
Укупно	1.114	100%

Од укупног броја послодаваца који планира увести нове технологије у процес рада (145), највећи проценат послодаваца планира провести обуке за одређене послове које би се проводиле у оквиру радног мјеста (71,7%), потом слиједи стицање посебних вјештина као што су познавање рада на рачунару (21,4%). Ово питање је у наредном периоду потребно проширити јер чак 15,9% послодаваца од оних који предвиђају потребу за додатним обукама није могао изабрати неку од понуђених категорија.

Табела 48: Потребне врсте обука у 2024. години, % послодаваца од укупног броја послодаваца који планира да уведи нове технологије у 2024. години

Ако планирате, молимо наведите потребну врсту обуке	Број послодаваца	Процент (n=145)
Обука за конкретне послове која би се провела у оквиру радног мјеста код послодавца	104	71,7%
Рад на рачунару или друга ИТ обука	31	21,4%
Страни језици	7	4,8%
Управљања возилом високе категорије	5	3,4%
Управљање пројектима	11	7,6%
Доквалификација и преквалификација	9	6,2%
Остало	23	15,9%

ЗАПОШЉАВАЊЕ РАДНИКА СА НАПРЕДНИМ ИНФОРМАТИЧКИМ ЗНАЊИМА

На питање планирају ли запослити раднике са напредним информатичким знањима 14,13% послодаваца се изјаснило да планира, док 83,60% послодаваца нема у плану запошљавање радника са напредним информатичким знањима. Ови проценти се односе на укупан број оних који планирају нова запошљавања у 2024. години (573).

Мишљење послодаваца о запошљавању нових радника са напредним информатичким знањима није се промијенило у односу на прошлу годину када је скоро исти омјер био у одговорима.

Табела 49: Запошљавање радника са напредним информатичким знањима

Филијала	Да ли планирате запослити раднике са напредним информатичким знањима?							
	Да		Не		Без одговора		Укупно	
	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%
Бања Лука	33	15,2%	174	80,2%	10	4,6%	217	100%
Бијељина	8	14,8%	45	83,3%	1	1,9%	54	100%
Добој	12	12,9%	80	86%	1	1,1%	93	100%
Зворник	2	8,3%	22	91,7%	0	0%	24	100%
Источно Сарајево	8	10,4%	69	89,6%	0	0%	77	100%
Приједор	9	17,6%	41	80,4%	1	2%	51	100%
Требиње	9	15,8%	48	84,2%	0	0%	57	100%
Укупно	81	14,13	479	83,60	13	2,27	573	100%

У сљедећој табели дат је преглед планираних запошљавања радника са напредним информатичким знањима у наредној години узимајући у обзир одговоре послодаваца који су груписани према дјелатностима — грађевинској, индустријској, трговини и услужним дјелатностима. Закључак је да од укупног броја оних који имају у плану запошљавање нових радника са развијеним информатичким компетенцијама највише њих је у услужним дјелатностима (16,8%) а најмање у грађевинарству (9,1%).

Табела 50: Запошљавање радника са напредним информатичким знањима по дјелатностима

Група дјелатности	Да ли планирате запослити раднике са напредним информатичким знањима?							
	Да		Не		Без одговора		Укупно	
	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%	Број послодаваца	%
Грађевинарство	4	9,1%	40	90,9%	0	0%	44	7,7%
Индустријске дјелатности	25	12,3%	174	85,7%	4	2%	203	35,4%
Трговина	17	14,4%	98	83,1%	3	2,5%	118	20,6%
Услужне дјелатности	35	16,8%	167	80,3%	6	2,9%	208	36,3%
Укупно	81	14,13%	479	83,60%	13	2,27%	573	100%

ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОСЕБНИХ КАТЕГОРИЈА РАДНИКА

Укупно 911 послодаваца (88,7%) одговорило је на питање о запошљавању неких од сљедећих категорија радника: особа са инвалидитетом, жртва насиља, штићеника домова за незбринуту дјецу, Рома, демобилисаних бораца, жена из руралних подручја, младих без радног искуства, старијих од 50 година, неквалификованих радника и имиграната.

Највећи број послодаваца који је одговорио на ово питање има могућност да запосли млађе без радног искуства (66,7%), док су све остале категорије одабране као могуће категорије запошљавања код знатно мање од 50% послодаваца. Овакви подаци указују на потребу за изградњом услова и веће флексибилности код послодаваца како би теже запошљиве категорије могле пронаћи запослење, гдје Завод даје свој допринос кроз креирање активних мјера које подржавају запошљавање рањивих категорија.

Табела 51: Могућности послодаваца да запосле неку од теже запошљивих категорија радника

Јесте ли спремни да запослите неке од сљедећих рањивих/тешко запошљивих категорија радника?	Да	Не	Без одговора
Особе с инвалидитетом	12,9%	68,9%	18,2%
Жртве насиља	17,1%	64,7%	18,2%
Штићеници домова за незбринуту дјецу	15,4%	66,4%	18,2%
Роми	10,9%	70,9%	18,2%
Демобилисани борци	30,3%	51,4%	18,2%
Жене из руралних подручја	38,2%	43,5%	18,2%
Млади без радног искуства	66,7%	15,1%	18,2%
Старији од 50 година	34,6%	47,2%	18,2%
Неквалификовани радници	30,3%	51,4%	18,2%
Имигранти (у складу са законским прописима)	4,8%	76,9%	18,2%

ПРАКТИЧНА НАСТАВА ЗА УЧЕНИКЕ И СТУДЕНТЕ

Од укупног броја анкетираних послодаваца (1.114) њих 773, односно 69,4% немају никакве могућности (ментора, опрему, материјал или простор) да понуде практичну наставу за ученике и студенте, док њих 30,6% има одређене могућности. Оно што послодавци могу понудити разликује се и по филијалама, па тако 28,8% може обезбиједити ментора, 25,9% може обезбиједити опрему, 24,8% послодаваца има услове да обезбиједи простор, док 24,6% послодаваца може обезбиједити материјал за практичну наставу.

Када погледамо прошло истраживање тржишта рада подаци су врло слични. Унапређење средњег стручног образовања и прилагођавање потребама тржишта рада захтијева и укључивање послодаваца у реализацију практичне наставе. За усклађивање понуде и потражње на тржишту рада неопходно је порадити на повезивању теоријских знања са практичним вјештинама које се стичу у реалној радној средини.

Табела 52: Број послодаваца који имају могућности понудити практичну наставу за ученике и студенте

Имате ли могућности да примате ученике и студенте на практичну наставу?	Број послодаваца	Процент	Без одговора	Процент
Можемо обезбиједити ментора за практичну наставу	321	28,8%	8	0,7%
Можемо обезбиједити опрему за практичну наставу	288	25,9%	8	0,7%
Можемо обезбиједити материјал за практичну наставу	274	24,6%	8	0,7%
Можемо обезбиједити простор за практичну наставу	276	24,8%	8	0,7%
Не, немамо такве могућности	773	69,4%	8	0,7%

Прошле године послодавци су процјењивали да имају могућност организовати практичну наставу за 1.662 ученика. Према актуелним исказаним потребама послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку за 1.955 ученика или студената и то за занимања приказана у сљедећој табели.

Табела 53: Преглед занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку

Занимање	Број особа	%
Није наведено занимање	405	20,72%
Продавач/трговац	119	6,09%
Медицинска сестра/техничар	116	5,93%
Кувар	96	4,91%
Бравар	90	4,60%
Механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер	76	3,89%
Друго (молимо наведите)	74	3,79%
Конобар	72	3,68%
Графички дизајнер	51	2,61%
Месар	42	2,15%
Заваривач/варилац	39	1,99%
Електричар одржавања	36	1,84%
Шивач	35	1,79%
Економски техничар	32	1,64%
Ауто-механичар	29	1,48%
Машински техничар	27	1,38%
Столар	25	1,28%
Електротехничар	24	1,23%
Пекар	22	1,13%
Тапетар	21	1,07%
Прехрамбени техничар	19	0,97%
Помоћни радник у производњи	18	0,92%
Инжењер хемијске технологије	17	0,87%
Електромонтер	17	0,87%
Доктор медицине	17	0,87%
Руковалац глодалицом за дрво	15	0,77%
Програмер	15	0,77%
Зидар	14	0,72%
Обућар	14	0,72%
Информатичар	14	0,72%
Водоинсталатер	13	0,66%
Дрводелар	12	0,61%

Електроинсталатер	12	0,61%
Машински инжењер	12	0,61%
Фармацеутски техничар	11	0,56%
Економиста	11	0,56%
Текстилни техничар	10	0,51%
Прерађивач хране	10	0,51%
Тесар	10	0,51%
Металоглодач	10	0,51%
Грађевински инжењер	10	0,51%
Техничар за дрво	9	0,46%
Инжењер електроенергетике	9	0,46%
Магистар фармације	9	0,46%
Пољопривредни техничар	8	0,41%
Социјални радник	8	0,41%
Инжењер електротехнике	8	0,41%
Руководилац грађевинским машинама	8	0,41%
Армирач	7	0,36%
Механичар	7	0,36%
Лимар	7	0,36%
Рачунарски техничар	6	0,31%
Физиотерапеут	6	0,31%
Ауто-електричар	6	0,31%
Ветеринар	6	0,31%
Његоваатељ старијих, болесних и немоћних лица	6	0,31%
Молер	5	0,26%
Цвјећар	5	0,26%
Возач камиона	5	0,26%
Паркетар	5	0,26%
Брусач метала	5	0,26%
Сластичар	5	0,26%
Менаџер квалитета	5	0,26%
Металобрусач	4	0,20%
Административни радник	4	0,20%
Монтер намјештаја	4	0,20%

Пакирер	4	0,20%
Складишни радник	4	0,20%
Правник	4	0,20%
Фризер	4	0,20%
Грађевински техничар	4	0,20%
Возач аутобуса	4	0,20%
Стоматолошка сестра/техничар	3	0,15%
Књиговођа	3	0,15%
Архитект	3	0,15%
Психолог	3	0,15%
Керамичар	3	0,15%
Хемијски техничар	3	0,15%
Металотокар	3	0,15%
Пољопривредни радник	3	0,15%
Фасадер	3	0,15%
Лаборант	3	0,15%
Наставник у високом образовању	2	0,10%
Инжењер пољопривреде/агроном	2	0,10%
Геодетски техничар	2	0,10%
Дрводјеља	2	0,10%
Туристички водич	2	0,10%
Радник за једноставне послове	2	0,10%
Ауто-лимар	2	0,10%
Кројач	2	0,10%
Зуботехничар	2	0,10%
Монтер столарије	2	0,10%
Рецепционер	2	0,10%
Сервисер електричних апарата и опреме	1	0,05%
Монтажер у штампарству	1	0,05%
Рачуновођа	1	0,05%
Млинар	1	0,05%
Банкарски службеник	1	0,05%
Дизајнер	1	0,05%
Инсталатер гријања и климатизације	1	0,05%

Возач теретног возила	1	0,05%
Вулканизер	1	0,05%
Доктор стоматолог/зубар	1	0,05%
Укупно	1.955	100%

Анкетирани послодавци из области индустријске дјелатности процјењују да могу организовати практичну наставу за 933 ученика (47,72% од укупног броја ученика приказаних у претходној табели), из области услужних дјелатности за 683 ученика (34,94%), затим из области трговине за 254 ученика (12,99%), док анкетирани послодавци из грађевинске дјелатности процјењују да могу организовати практичну наставу за само 85 ученика (4,35%).

ОРГАНИЗОВАЊЕ ОБУКЕ, СТРУЧНОГ ОСПОСОБЉАВАЊА И УСАВРШАВАЊА ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ ОСОБЕ

Из укупног узорка, 947 или 80,5% послодаваца нема могућност да организује обуке за стручно оспособљавање и усавршавање незапослених лица. Ментора може обезбиједити 14% послодаваца, 11,8% може обезбиједити опрему, 10,6% може обезбиједити материјал за практичну наставу, а 10,9 % може обезбиједити простор за практичну наставу.

Табела 54: Број послодаваца који имају могућности да понуде практичну наставу за ученике и студенте

Имате ли могућности да организујете обуке, стручно оспособљавање и усавршавање за незапослене особе (ментор, опрема, простор, материјали)?	Број послодаваца	Процент	Без одговора	Процент
Можемо обезбиједити ментора за практичну наставу	156	14%	11	1%
Можемо обезбиједити опрему за практичну наставу	131	11,8%	11	1%
Можемо обезбиједити материјал за практичну наставу	118	10,6%	11	1%
Можемо обезбиједити простор за практичну наставу	121	10,9%	11	1%
Не, немамо такве могућности	947	85%	11	1%

Према резултатима истраживања тржишта рада 2022/2023. године послодавци су прогнозирали да могу организовати обуку, стручно оспособљавање или усавршавање за 830 незапослених. Најчешћа занимања за која анкетирани послодавци у актуелном истраживању тржишта рада имају могућност да организују обуку, за 722 ученика, јесу:

Табела 55. Занимања за која послодавци имају могућност да организују практичну наставу или обуку

Занимање	Број особа	%
Није наведено занимање	156	21,61%
Обућар	66	9,14%
Кувар	36	4,99%
Шивач	33	4,57%
Помоћни радник у производњи	27	3,74%
Медицинска сестра/техничар	27	3,74%
Конобар	26	3,60%
Бравар	26	3,60%
Друго (молимо наведите)	21	2,91%
Продавач/трговац	21	2,91%
Пекар	18	2,49%
Зидар	15	2,08%
Економиста	12	1,66%
Прехрамбени техничар	11	1,52%
Дрводелар	11	1,52%
Текстилни техничар	10	1,39%
Тапетар	10	1,39%
Инжењер хемијске технологије	10	1,39%
Месар	10	1,39%
Тесар	9	1,25%
Столار	9	1,25%
Ауто-механичар	9	1,25%
Кројач	7	0,97%
Заваривач/варилац	5	0,69%
Металоглодач	5	0,69%
Армирач	5	0,69%
Фризер	5	0,69%
Радник за једноставне послове	5	0,69%
Машински техничар	5	0,69%
Машински инжењер	5	0,69%
Правник	4	0,55%
Водоинсталатер	4	0,55%

Доктор медицине	4	0,55%
Монтер намјештаја	4	0,55%
Електроинсталатер	3	0,42%
Сервисер електричних апарата и опреме	3	0,42%
Програмер	3	0,42%
Механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер	3	0,42%
Књиговођа	3	0,42%
Молер	3	0,42%
Лаборант	3	0,42%
Сластичар	3	0,42%
Психолог	3	0,42%
Лимар	3	0,42%
Металотокар	3	0,42%
Фасадер	3	0,42%
Фармацеутски техничар	3	0,42%
Монтер столарије	3	0,42%
Ауто-електричар	3	0,42%
Економски техничар	3	0,42%
Асфалтер	2	0,28%
Складишни радник	2	0,28%
Руководилац грађевинским машинама	2	0,28%
Монтер цјевовода	2	0,28%
Електротехничар	2	0,28%
Наставник у високом образовању	2	0,28%
Брусач метала	2	0,28%
Магистар фармације	2	0,28%
Грађевински инжењер	2	0,28%
Електричар одржавања	2	0,28%
Физиотерапеут	2	0,28%
Електромонтер	2	0,28%
Рецепционер	2	0,28%
Инсталатер гријања и климатизације	1	0,14%
Возач камиона	1	0,14%
Инжењер електроенергетике	1	0,14%

Дизајнер	1	0,14%
Лакирер	1	0,14%
Комерцијалиста	1	0,14%
Пољопривредни техничар	1	0,14%
Возач теретног возила	1	0,14%
Инжењер електротехнике	1	0,14%
Руководилац машином за брушење и полирање дрвета	1	0,14%
Козметичар	1	0,14%
Административни радник	1	0,14%
Његоваатељ старијих, болесних и немоћних лица	1	0,14%
Ауто-лимар	1	0,14%
Информатичар	1	0,14%
Грађевински техничар	1	0,14%
Млинар	1	0,14%
Укупно	722	100%

ПОВЕЋАЊЕ ПЛАТА РАДНИЦИМА У 2024. ГОДИНИ

Када је ријеч о повећању плата за 2024. годину, 62,4% анкетираних послодаваца планира повећање плата радницима, док 36,8% послодаваца не планира повећање плата. И у прошлогодишњем анкетању послодавци су имали сличне планове, па тако је њих 62,7% имало у плану повећање плата за 2023. годину.

Табела 56: Повећање плата у 2024. години

Планирате ли повећање плата у просјеку у 2024. години?	Број послодаваца	%
Да	695	62,4%
Не	410	36,8%
Без одговора	9	0,8%
Укупно	1.114	100%

Посматрано по дјелатностима, највећи проценат послодаваца који планира повећање плата у 2024. години долази из грађевинарства (67,1%) а затим из индустријске дјелатности (66,7%).

Табела 57: Број и проценат послодаваца који планира повећања плата у 2024. години, по дјелатности

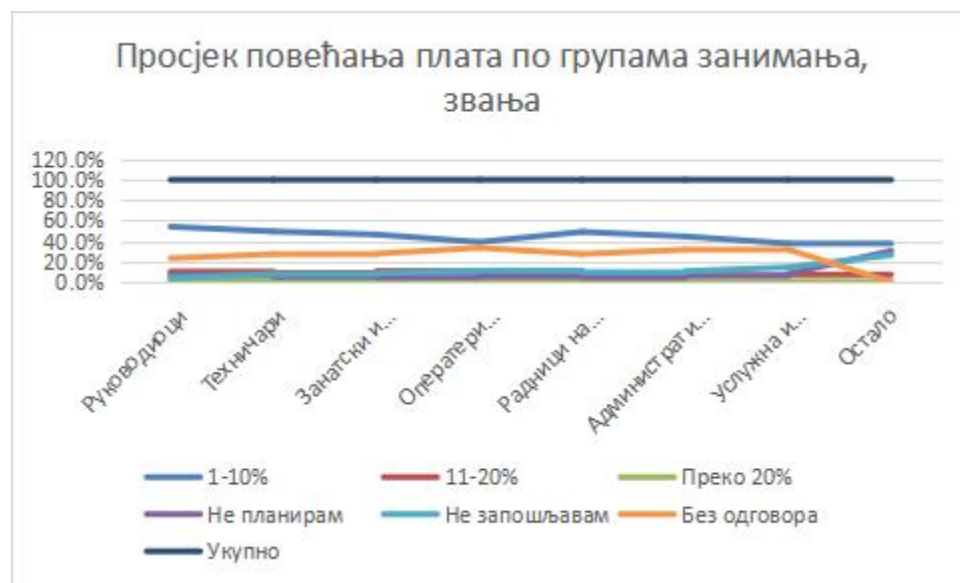
Дјелатност	Планирате ли повећање плата у 2024. години?							
	Да		Не		Без одговора		Укупно	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
Грађевинарство	55	67,1%	26	31,7%	1	1,2%	82	100%
Индустријске дјелатности	228	66,7%	113	33%	1	0,3%	342	100%
Трговина	163	59,9%	108	39,7%	1	0,4%	272	100%
Услугне дјелатности	249	59,6%	163	39%	6	1,4%	418	100%
Укупно	695	62,4%	410	36,8%	9	0,8%	1.114	100%

Повећање плата планира преко 60% послодаваца из свих група дјелатности, а повећање плата до 10% планира значајан проценат послодаваца за све групе занимања (у интервалу од 36,8% до 54,1%). Када је ријеч о планираном повећању плата од 10% до 20%, тај интервал се креће од 5,7% до 10,8% у зависности од занимања, односно звања радника.

Табела 58: Процент планираног повећања плата по групи занимања

	Руководиоци	Техничари	Занатски и сродни радници	Оператери машинама, возилима и састављачи производа	Радници на једноставним пословима	Административни и шалтерски радници	Услугна и трговачка занимања	Остало
1—10%	54,1%	49,5%	46,5%	39,1%	49,1%	44,6%	37,7%	36,8%
11—20%	10,2%	8,9%	10,8%	9,4%	8,1%	6,5%	7,3%	5,7%
Преко 20%	1,2%	1,2%	1,6%	1,2%	1,2%	0,4%	0,6%	0,6%
Не планирам	7,1%	5,3%	4,7%	5,6%	4,6%	6,2%	8,1%	30,5%
Не запошљавам	4,2%	7,8%	8,6%	11,2%	9,6%	10,6%	14,4%	26,4%
Без одговора	23,3%	27,3%	27,8%	33,5%	27,5%	31,7%	31,9%	0%
Укупно	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Графикон 10: Процент послодаваца који планира повећати плате у 2024. години; по проценту повећања и групи занимања, звања

ВИШАК ЗАПОСЛЕНИХ У 2024. ГОДИНИ

Од укупног броја послодаваца који је учествовао у истраживању њих 96,9% не очекује вишак запослених у 2024. години, што је врло битан податак. Вишак запослених у 2024. години очекује 2,8% анкетираних послодаваца. Овај податак није занемарив и треба га узети у обзир при планирању активних мјера за наредни период.

Табела 59: Да ли у 2024. години очекујете вишак запослених?

Да ли очекујете да ћете у 2024. години имати вишак запослених?	Број послодаваца	%
Не очекујем вишак запослених у 2024. години	1078	96,9%
Очекујем вишак запослених	32	2,8%
Без одговора	4	0,3%
Укупно	1.114	100%

У сљедећој табели дат је приказ броја анкетираних послодаваца који прогнозирају вишак запослених у 2024. години, по филијалама.

Табела 60: Вишак запослених у 2024. години, прогнозе по филијалама

Филијала	Да ли очекујете да ћете у 2023. години имати вишак запослених?						Укупно
	Без одговора		Да		Не		
	Број послодаваца	Процент	Број послодаваца	Процент	Број послодаваца	Процент	
Бања Лука	460	97,3%	11	2,3%	2	0,4%	473
Бијељина	129	96,4%	4	2,9%	1	0,7%	134
Добој	145	96,7%	5	3,3%	0	0%	150
Зворник	62	93,9%	4	6,1%	0	0%	66
Источно Сарајево	98	97,1%	3	2,9%	0	0%	101
Приједор	107	97,3%	2	1,8%	1	0,9%	110
Требиње	77	96,3%	3	3,7%	0	0%	80
Укупно	1.078	96,9%	32	2,8%	4	0,3%	1.114

Најчешћи начин рјешавања вишка запослених је отказивање уговора о раду (тачније 28,1% од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених), слиједи распоред у другу организациону јединицу (12,5%), а распоред на друго радно мјесто планира 9,3% послодаваца. Од 32 послодавца који су навели да очекују вишак запослених у 2024. години њих 34,3% као начин збрињавања радника нису могли изабрати нити један од понуђених одговора.

Табела 61: Начини рјешавања вишка запослених

Ако ћете имати вишак запослених у 2024. години, на који начин планирате рјешавати вишак запослених?	Број послодаваца	Процент (n=32)
Остало	11	34,3%
Отказ уговора о раду	9	28,1%
Обука, доквалификација, преквалификација	2	6,2%
Распоред на друго радно мјесто	3	9,3%
Распоред у другу организациону јединицу	4	12,5%
Скраћивање радног времена	2	6,2%
Сарадња са службом за запошљавање (збрињавање радника у процесу стечаја, ликвидације и др.)	2	6,2%

Од укупног броја послодаваца који су навели да очекују вишак запослених, два основна разлога су смањење обима пословања и промјене у организацији пословања.

Табела 62: Разлози због којих послодавци очекују вишак запослених у 2024. години

Који су разлози отказивања уговора о раду?	Број послодаваца	Процент (n=11)*
Остало	1	9%
Промјене у организацији пословања	2	18%
Смањење обима пословања	7	64%
Неодговоран однос према послу	1	9%
Укупно	11	100%

(* у односу на укупан број послодаваца који су навели могуће разлоге за вишак запослених у 2024. години)

Према мишљењу послодаваца који очекују да ће у 2024. години имати вишак запослених, следећа занимања ће бити највише погођена: неквалификовани радник, административни радник, економски техничар, заштитар, кројач, кувар и радник за једноставне послове.

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

У овом дијелу извјештаја презентовани су основни резултати у вези са сарадњом, областима сарадње и нивоом задовољства услугама Завода за запошљавање Републике Српске.

САРАДЊА СА ЗАВОДОМ

У скоро свим подручјима сарадње са Заводом послодавци су исказали релативно висок ниво задовољства. Послодавци су најзадовољнији информисањем о понуди радне снаге (49,2%), оглашавањем слободних радних мјеста (48,4%) те посредовањем у запошљавању потребног профила радне снаге (42,5%).

Одређен број послодаваца је изразио незадовољство појединим услугама Завода. Посебна анализа је потребна када је ријеч о првом степену скале, односно потпуном незадовољству појединим услугама Завода.

Табела 63: Сарадња са Заводом и бироима за запошљавања, агрегирани приказ

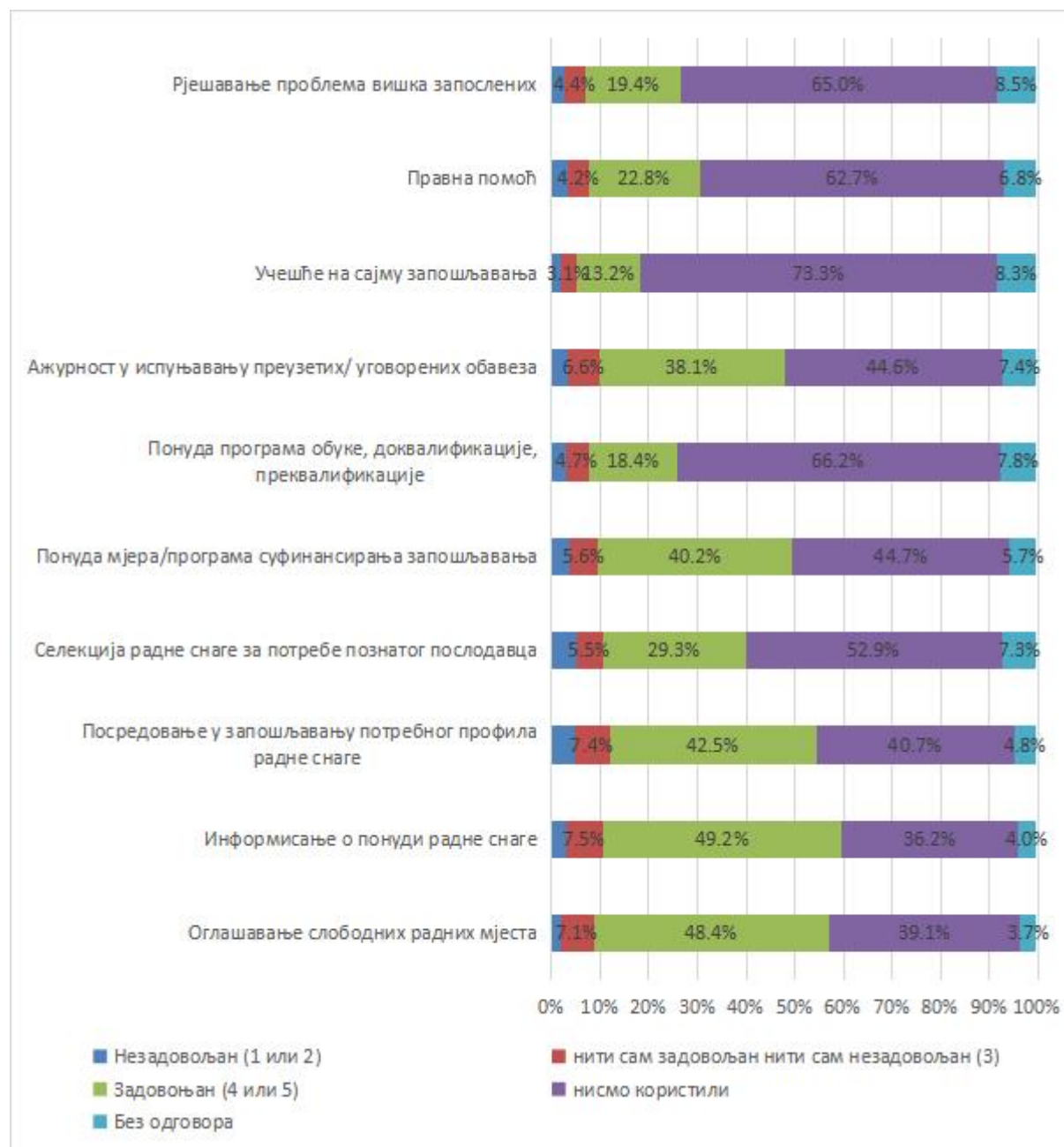
Ако сте користили наведене услуге, молимо да их оцијените на скали од 1 (у потпуности сам незадовољан) до 5 (у потпуности сам задовољан)	Незадовољан (1 или 2)	Нити сам задовољан нити сам незадовољан (3)	Задовољан (4 или 5)	Нисмо користили	Без одговора
Оглашавање слободних радних мјеста	1,7%	7,1%	48,4%	39,1%	3,7%
Информисање о понуди радне снаге	3,1%	7,5%	49,2%	36,2%	4%
Посредовање у запошљавању потребног профила радне снаге	4,7%	7,4%	42,5%	40,7%	4,8%
Селекција радне снаге за потребе познатог послодавца	5,1%	5,5%	29,3%	52,9%	7,3%
Понуда мјера/програма суфинансирања запошљавања	3,8%	5,6%	40,2%	44,7%	5,7%
Понуда програма обуке, доквалификације, преквалификације	2,9%	4,7%	18,4%	66,2%	7,8%
Ажурност у испуњавању преузетих/уговорених обавеза	3,3%	6,6%	38,1%	44,6%	7,4%
Учешће на сајму запошљавања	2%	3,1%	13,2%	73,3%	8,3%
Правна помоћ	3,4%	4,2%	22,8%	62,7%	6,8%
Рјешавање проблема вишка запослених	2,7%	4,4%	19,4%	65%	8,5%

Анализа добијених података показује да велики број анкетираних послодаваца не користи услуге Завода, па је тако њих 40,7% изјавило да не користи услугу посредовања у запошљавању. Овај резултат се може довести у везу са њиховим одговорима на који начин траже потребну радну снагу.

Преко 50% анкетираних послодаваца није користило сљедеће услуге Завода: селекцију радне снаге, програме обуке, доквалификације, преквалификације, учешће на сајму запошљавања, правну помоћ и помоћ при рјешавању проблема вишка запослених.

Наведене податке треба узети са резервом јер напријед набројане услуге се и не реализују у великом обиму или се ријетко реализују.

Графикон 11: Сарадња са Заводом за запошљавање

ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ РЕЗУЛТАТА И ПРЕПОРУКЕ

У овом дијелу рада издвојени су кључни резултати до којих се дошло током истраживања.

ПРЕГЛЕД НАЈВАЖНИЈИХ НАЛАЗА И ПРЕПОРУКЕ

У првом дијелу су приказани основни показатељи, промјене и карактеристике тржишта рада у Републици Српској. Кроз податке о запослености и незапослености у Републици Српској, узимајући у обзир анкетну стопу незапослености као и запошљавање лица са евиденције и потребе послодаваца, приказани су основни показатељи стања на тржишту рада у Републици Српској.

Анкетирањем послодаваца подаци о тржишту рада употпуњују се додатним подацима о стању, њиховим потребама и проблемима у запошљавању радника у одређеним занимањима и са одговарајућим знањима и вјештинама.

У истраживањима овог типа уобичајено се искључују предузећа са мање од пет запослених из узорка пошто је њихов значај за предвиђање вјештина и других параметара тржишта рада низак. Оваквим обухватом узорка већу заступљеност имају предузећа из прерађивачке дјелатности, која чешће имају пет и више запослених.

Код избора узорка највећи дио послодаваца припада привреди (88,87%) гдје доминира приватно власништво. Јавна предузећа, здравствени систем, систем образовања, пољопривредне дјелатности и шумарство изузети су из истраживања.

Главни налази анкетања послодаваца за 2023. са пројекцијом за 2024. годину, као и пратеће препоруке:

- ✓ Код 1.114 анкетираних послодаваца запослено је 52.837 радника, од чега жене чине 25.185 или 47,7%. Од поменутог броја запослених њих 10.731 је млађе од 30 година или 20,31%, од чега је 5.212 жена (48,6), док је 3.766 радника старије од 60 година или 7,1%, од чега су 1.660 жене (44,1%).
- ✓ Највећи број радника је запослен у индустријској дјелатности и то 24.630 или 46,62% од укупног броја запослених радника код анкетираних послодаваца.
- ✓ Већина послодаваца (48,3%) забиљежила је раст у пословању, док се 39,1% послодаваца изјаснило да је имало стагнацију а њих 11,5% опадање у пословању.
- ✓ Посматрано по филијалама, раст пословања се креће од 34,8% (Зворник) до 56,4% (Бања Лука). Посматрано по дјелатностима највећи раст пословања су биљежили послодавци из дјелатности грађевинарства – 50%, док су највеће опадање пријавили послодавци из индустријске дјелатности – 16,7%.
- ✓ Када је ријеч о финансијским ефектима у 2023. години, највећи раст се десио код послодаваца из регије Бања Лука, што је и очекивано узимајући у обзир да је удио послодаваца из ове регије 42,5% у укупном узорку.
- ✓ Узимајући у обзир и ове податке закључујемо да су претходне године послодавци били нешто задовољнији пословањем и када су финансијски параметри у питању.

- ✓ Значајан проценат послодаваца задовољан је компетенцијама које посједују њихови радници (ЕУ оквир компетенција). Врло је тешко издвојити кључне компетенције које треба да посједује радна снага на тржишту рада јер свако радно мјесто захтијева одређен низ компетенција.
- ✓ Од укупног броја послодаваца који су запошљавали нове раднике у 2023. години, 490 послодаваца (44%) навело је да је наишло на потешкоће приликом запошљавања, што је за 0,5% више у односу на претходно истраживање.
- ✓ Послодавци су најчешће пријављивали проблеме са запошљавањем у сљедећим занимањима: помоћни радник у производњи, конобар, обућар, трговац, радник за једноставне послове, шивач, заваривач, кувар, тесар, бравар, возач теретног возила, возач камиона, зидар, медицинска сестра, возач путничког аутомобила, обућар, пакирер, армирач, механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер, доктор медицине, складишни радник, инжењер електротехнике.
- ✓ Најчешћи разлог због ког су послодавци имали потешкоћа приликом запошљавања јесте недостатак кадра са траженим занимањем (66,1% од укупног броја послодаваца који су пријавили да су имали проблеме приликом запошљавања).
- ✓ Велики број анкетираних послодаваца није уопште запошљавао лица која долазе директно из образовног система током 2023. године. Свега 6,4% послодаваца од оних који су запослили нове раднике запослило је тражиоце посла који долазе директно из опште средње школе, 17,1% запослило је тражиоце посла који долазе из техничке и стручне школе, а 8% тражиоце посла који долазе са универзитета. Наведени одговори треба да се узму у обзир код креирања политика за наредни период, а то подразумијева повезивање лица која долазе директно из образовног система са тржиштем рада.
- ✓ Када је ријеч о недостацима код лица која долазе директно из образовног система и која траже први посао, послодавци су препознали као највећи недостатак радно и животно искуство или зрелост. Као сљедећи највећи недостатак наводе недостатак техничких вјештина као и вјештина специфичних за дати посао. Овакви налази су значајни за образовни систем и остављају велики простор за усклађивање образовног система са потребама тржишта рада.
- ✓ Приликом тражења нових радника послодавци најчешће користе личне контакте и познанства (83,1% послодаваца користи овај приступ), а 46,1% послодаваца раднике тражи посредством Завода за запошљавање. Компарацијом са резултатима претходног истраживања тржишта рада примјетно је да се повећава број послодаваца који користи личне контакте и познанства када су у потрази за новим радницима, а број послодаваца који користи услуге посредовања је мањи. Овај податак је значајан и указује на потребу успостављања услуге посредовања на већи ниво.

- ✓ Већина послодаваца (61,2%) оптимистична је када је ријеч о очекивањима за 2024. годину, док се 33,7% послодаваца изјаснило да предвиђа стагнацију а њих 4,6% опадање у пословању. Према групи дјелатности раст у обиму пословања очекује највише послодаваца из услужних дјелатности (63,4%), а највећи раст финансијских ефеката очекује 63,4% послодаваца из грађевинарства, слично очекују и послодавци из области услужних дјелатности (63,2%).
- ✓ Запошљавање нових радника у 2024. години планира 51% анкетираних послодаваца, док је прошле године тај проценат износио 49,9%. Анкетирани послодавци са регије Бања Лука планирају запослити 1.039 радника у 2024. години, а 10 најтраженијих занимања ће бити: обућарски радник — шивач горњих дијелова обуће, продавач, помоћни радник у производњи, шивач, тапетар, програмер, радник за једноставне послове, конобар, кувар и складишни радник. Послодавци са бијељинске регије планирају запослити 372 радника, а међу најтраженијим занимањима биће: помоћни радник у производњи, шивач, продавач, конобар, сервисер електричних апарата и опреме, кувар, возач аутобуса, возач камиона, радник за једноставне послове, собарица. Послодавци из филијале Добој планирају запослити 346 радника у 2024. години и то: конобара, продавача, медицинских сестара/техничара, доктора медицине, бравара, обућара, куvara, помоћних радника у производњи, тесара, возача камиона. У филијали Зворник 10 најтраженијих занимања у 2024. години ће бити: продавач, обућар, помоћни радник у производњи, возач камиона, заваривач, тесар, возач теретног возила, конобар, бравар, зидар. У филијали Источно Сарајево послодавци ће највећу потребу имати за сљедећих 10 занимања: машински техничар, електротехничар, возач путничког аутомобила, помоћни радник у производњи, зидар, радник за једноставне послове, продавач, тесар, возач теретног возила, кувар. Анкетирани послодавци процјењују да ће у филијали Приједор највећу потребу имати за занимањима: радник за једноставне послове, заваривач, помоћни радник у производњи, руковалац грађевинским машинама, текстилни техничар, возач теретног возила, заштитар, шивач, бравар и механичар електроничар — мехатроничар — ЦНЦ оператер. У филијали Требиње прогнозиране су највеће потребе у сљедећих 10 занимања: заваривач, пакирер, тесар, конобар, кувар, бравар, доктор медицине, медицинска сестра/техничар, возач теретног возила, возач путничког аутомобила.
- ✓ Тек око 13,02% анкетираних послодаваца планира увођење нових технологија или промјена у процес рада које ће довести до потреба за додатном обуком и оспособљавањем запослених. Такође, 83,60% послодаваца нема у плану запошљавање радника са напредним информатичким знањима (ови проценти се односе на укупан број послодаваца који планирају нова запошљавања у 2024. години — 573).
- ✓ Највећи број послодаваца (који је одговорио на питање о могућностима запошљавања посебних категорија) има могућност да запосли млађе без радног искуства (66,7%), док су све остале категорије одабране као могуће категорије запошљавања код знатно мање од 50% послодаваца. Овакви подаци указују на потребу за изградњом услова и веће флексибилности код послодаваца како би

теже запошљиве категорије могле пронаћи запослење, гдје Завод даје свој допринос кроз креирање активних мјера које подржавају запошљавање рањивих категорија.

- ✓ Од укупног броја анкетираних послодаваца (1.114) њих 773, односно 69,4% немају никакве могућности (ментора, опрему, материјал или простор) да понуде практичну наставу за ученике и студенте, док њих 30,6% има одређене могућности. Унапређење средњег стручног образовања и прилагођавање потребама тржишта рада захтијева и укључивање послодаваца у реализацију практичне наставе. За усклађивање понуде и потражње на тржишту рада неопходно је порадити на повезивању теоријских знања са практичним вјештинама, које се стичу у реалној радној средини.
- ✓ Прошле године послодавци су процјењивали да имају могућност организовати практичну наставу за 1.662 ученика. Према актуелним исказаним могућностима послодавци могу да организују практичну наставу или обуку за 1.955 ученика или студената.
- ✓ Из укупног узорка 947 или 80,5% послодаваца нема могућност да организује обуке за стручно оспособљавање и усавршавање незапослених лица.
- ✓ Када је ријеч о повећању плата за 2024. годину, 62,4% анкетираних послодаваца планира повећање плата радницима, док 36,8% послодаваца не планира повећање плата. Посматрано по дјелатностима највећи проценат послодаваца који планира повећање плата у 2024. години долази из грађевинарства (67,1%) а затим из индустријске дјелатности (66,7%).
- ✓ У 2024. години 96,9% анкетираних послодаваца не очекује вишак запослених што је врло битан податак. Вишак запослених у 2024. години очекује 2,8% анкетираних послодаваца. И овај налаз није занемарив и треба га узети у обзир при планирању активних мјера за наредни период. Два основна разлога код очекиваног вишка радника јесу смањење обима пословања и промјене у организацији пословања. Према послодавцима који очекују да ће у 2024. години имати вишак запослених, сљедећа занимања ће бити највише погођена: неквалификовани радник, административни радник, економски техничар, заштитар, кројач, кувар и радник за једноставне послове.
- ✓ Велики број анкетираних послодаваца не користи услуге Завода, па је тако њих 40,7% изјавило да не користи услугу посредовања у запошљавању. Овај резултат се може довести у везу са њиховим одговорима на који начин траже потребну радну снагу. Преко 50% анкетираних послодаваца није користило сљедеће услуге Завода: селекцију радне снаге, програме обуке, доквалификације, преквалификације, учешће на сајму запошљавања, правну помоћ и помоћ при рјешавању проблема вишка запослених. Наведене податке треба узети са резервом јер напријед набројане услуге се и не реализују у великом обиму или се ријетко реализују.

